Ao. 1820.] [No. 20.

Bataviasche Courant.

ZATURDAG, den 13den MEI, 1820.

BENOEMINGEN.

BIJ resolutie van den 9den dezer, is de heer Mr. *R. A. Paauw*, lid in den Raad van Justitie te Samarang, provisioneel benoemd tot Vice President van denzelven Raad.

Tot kommies op het bureau van den Resident van Sourabaija is benoemd, de heer *J. M. Esche.*

ZEE-TIJDINGEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

Mei 5—*Z. M. kannonneer-boot no. 2, luit. Lutkens, van Bantam, den 4den mei, passagiers, de heeren Martenij, en luit. Beijerinck.—Amerik. brik Elizabeth, C. Treadwell, van Porto Praijo, den 4den februari.*

— 6—*Eng. brik Prince of Orange, Maillard, van Sourabaija, den 28sten april.*

— 7—*Amerik. schip Endeavour, H. J. Breed, van Antwerpen, den 8sten januari.*

— 8—*brik Joanna, Lim Tanlong, van Tagal, den 2den mei.*

— 9—*brik Tweed, T. H. Jackson, van Samarang, den 30sten april, passagiers, de heeren J. G. Kilian, Gervain, A. C. C. van Olden Barneveld genaamd Tullingh.—brik Francina, F. Parma, van Sourabaija, den 28sten april, passagiers, een Europ. sergeant en 47 Inlands. soldaten.—brik Jacoba Ambrosina, C. Lorch, van Indramaijoe, den 6den mei.—brik Boeroeng, Said Assan, van Grisfee, den 16den april.—schoener Bouwseeng, I Ong Hongbouw, van Sourabaija, den 31sten maart.—kotter Louisa, L. C. Priester, van dito, den 29sten april.*

— 10—*brik Cornelia, J. Fredrick, van Samarang, den 5den mei, passagiers, de heer A. Ratlaij, en juff. A. M. Mailings.*

— 11—*Amerik. brik Nancij-ann, A. Putnam, van Marseille, den 23sten januari.*

— 12—*brik Orient, J. Gerdler, van Malacca.*

Vertrokken.

Mei 5—*Z. M. korvet Ajax, eerste luitenant van Ginkel, naar Sourabaija.*

— 6—*brik Johanna, G. Martherus, naar Samarang, passagiers, de heeren J. Viera, J. Harieb, en A. J. Harieb.*

Mei 7—*Z. M. korvet Eendragt, kapitein luitenant F. Bakker, naar Sourabaija.—Z. M. kannoneerboot no. 2, luit. Lutkens, om te kruissen.—schoener Eliza, S. Gallawaij, naar Tagal.—dito Swaluw, P. Pieters, naar Cheribon passagier, de heer J. A. Buijn.*

Schepen liggende ter reede.

Z. M. schip Tromp; schepen De Nieuwe Zeelust, Diana, Pekin, Jacoba, Experiment, Fortitude, De Generaal de Kock, Emilie, Jacoba, Evertse; brikken Florus, Kimsoen, Tjoempo, Elizabeth, De Hendrik, Pieternella, Joanna, Tweed, Francina, Jacoba Ambrosina, Boeroeng, Cornelia; schoener Pouwseeng; kotter Louisa; sala sala Boejang Slamat.—Eng. schepen Mary, Marchioness of Wellesley, Melpomene, Mary, Indiana, Recovery, Georgiana, Indian Trader, Betsey, Hunter; brikken St. Antonio, Prince of Orange, Governor Farquhar.—Amerik. schepen Ganges, Endeavour; brikken Elizabeth, Nancijann, Orient.—Chinesche jonken Bandseeng, Hingthaij, Tiksing, Hothaij, Thaijlaij.

SAMARANG.

Aangekomen.

April 29—*Eng. schip Minerva, J. Bell, van Batavia.*

Mei 1—*Moorsche brik Cadeer Box, Siwa Sangra Chittij, van Grisfee.*

— 4—*schip Jonge Anthonij, T. A. Jacometti, van Japara, passagiers, 3 officieren.*

Vertrokken.

April 29—*Maleische brik De Goede Hoop, Intje Dachim, naar Tagal, Cheribon en Batavia.—brik Tweed, T. H. Jackson, naar Pakkalogang, Tagal en Batavia, passagiers, de heeren J. G. Kilian, Gervain, A. C. C. van Olden Barneveld genaamd Tullingh.*

Mei 3—*Chinesche brik Ingsoen, Souir Jamko, naar Ternate.—Eng. schip Minerva, J. Bell, naar Muntok, met Z. M. troepen.—Eng. schip Grenada, A. Donald, naar Engeland.*

— 4—*Arab. brik Boeroeng, Said Abdul Rachman, naar Sourabaija.—brik Cornelia, J. Fredrik, naar Batavia, passagiers, de heer A. Batlaij, juffrouw A. M. Mailing.—brik Indramaijoe, J. A. Lang, naar Rembang.*

Schepen liggende ter reede.

schepen Pamalang, Prince Blucher, Margaretha; brikken Johanna Maria, Megmerrili 1, Heer Manuel, kotter Fatre, chaloup De Vrouw Cateau.—Amerik. schip Midas, Columbus, brik Hindu.—Arab. schip Fattal Rachman; brik Joseph; chaloup Cheribon.—Maleische Sala Sala Sirie Tanjoong.—Chinesche brikken Tjinsoen, Tjinghien, Hoope, Hogien, Goanhing, De Zwaluwe; schoeners De Hoop, Pamalang, Sala Sala Passangan; chaloup Habgien.

SOURABAIJA.

Aangekomen.

Mei 1—*Z. M. drie mast schoener No. 15, luit. de Gelder, van Banjermassing, den 20sten dec. 1819.*

— 2—*schip Fatalkair, Pa Katipa, van Bezoeki, den 20sten april, passagiers, mejufvrouw de Vries, en een kind.*

— 3—*schoener La Modeste, C. Malow, van Banda, den 23sten maart, passagiers, de heeren Saise, vrouw, 4 kinderen, de heer F. de Wilde, 1 Europ. sergeant, 4 Inl. corporaal, en 5 soldaten.—Z. M. korvet Zwaluw, kapt. ter Zee W. de Val, van Amboina, den 1sten april, passagiers, 2de luit. J. H. Haak en 2de luit. B. H. d'Raaf.*

— 4—*schoener Vongsien, Lee Hanko, van Biema, den 22sten april.*

Vertrokken.

April 30—*kotter Louisa, L. C. Priester, naar Batavia.*

Mei 3—*Z. M. kanonneerboot No. 18, 2de luit. R. P. Baker, naar Batavia.*

Mei 5—*schip Fatalkair, Pa Katipa, naar Grisfee.*

Schepen liggende ter reede.

Z. M. schip Nassau; fregat Wilhelmina; korvetten Eclips, Zwaluw; brik Maria; schoeners Schilpad, Calijpso, en No. 15; schepen De Vrouw Helena, Arinus Marinus, Maria; brikken Amazoon, Willem Johan, Marsoek, Helen, Mansoor, Maria, Assistentie, Laidie Pontianak; schoeners Rose, Molucko, Sophia, Santsaa, La Modeste, Vongsien; kotter Pambla.—Eng. schepen David Shaw, Union; brik Alert.—Chinesche jonken Kimtaijsoen, Inhap.

Bij den Gouverneur Generaal in Rade, zijn gearresteerd de ondervolgende reglementen voor den burgerlijken geneeskundigen dienst en de uitoefening der koepokmenting in Nederlandsch Indië.

REGLEMENT *voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Nederlandsch Indië.*

Art. 1. Het toevoorzigt over de geregelde uitoefening van den geneeskundigen dienst in Nederlandsch Indië, met uitzondering van alles wat tot 's lands militairen dienst betrekking heeft, zal zijn gevestigd in eenen ambtenaar, onder den titel van *kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst*, welke een medicinæ doctor zal moeten zijn.

Art. 2. Dezelve zal zorgen, dat de genees- heel- verlos- en artsenijmeng-kunde op eene geregelde wijze door bevoegde personen worde uitgeoefend, en dat de daartoe bestaande verordeningen stiptelijk worden nagekomen.

Art. 3. Dezelve zal belast zijn met het onderzoek omtrent de bekwaamheid en bevoegdheid van alle personen, welke eenige genees- heel- verlos- of artsenijmeng-kundige praktijk uitoefenen, of zich in het vervolg tot dat einde willen vestigen; met het toevoorzigt over alle geneeskundige inrigtingen en gestichten en de voor den genees- en heelkundigen dienst bij dezelve aangestelde ambtenaren.

Art. 4. Hij zal zich in het bijzonder bekend maken, met alle openlijke ziekenhuizen, zonder onderscheid, en derzelver inrigting, en aan het Gouvernement de verbeteringen voordragen, welke hij zal vermeenen dat in dezelve behooren te worden gemaakt.

Art. 5. Hij zal voor alle geneeskundige ambtenaren, alsmede voor de openlijke ziekenhuizen, voor dewelke bij vorige verordeningen geene, of onvoldoende instructien zijn gearresteerd, de noodige bepalingen ontwerpen, en aan den Gouverneur Generaal voordragen.

Art. 6. Hij zal aan den Gouverneur Generaal alle zoodanige voorstellen doen, als welke tot instandhouding eener goede uitoefening der geneeskunde in alle derzelver deelen dienstig zijn;

Ook zal hij met het einde van ieder jaar, aan den Gouverneur Generaal een algemeen verslag van den staat der geneeskunde in Nederlandsch Indië indienen.

Art. 7. Hij zal tot voorschreven einde eene geregelde briefwisseling met de residenten en andere plaatselijke besturen onderhouden, dewelke zullen verpligt zijn, hem alle berigten en inlichtingen te doen toekomen die hij zal verlangen, en die tot eene goede vervulling zijner werkzaamheden zullen dienstig zijn.

Art. 8. Hij zal eens in het jaar eene reis doen over het eiland Java, ten einde in persoon op alle plaatsen onderzoek te doen omtrent alles wat tot de uitoefening van de geneeskunde betrekking heeft, en bij die gelegenheid de openlijke ziekenhuizen, alsmede de apothekers winkels inspecteren, en de geneesmiddelen en heelkundige werktuigen bij de plaatselijke heelmeesteren op kleinere plaatsen onderzoeken.

Art. 9. Indien op eene plaats eene algemeene of aanstekende ziekte mogt ontstaan, zal de resident verpligt zijn, zulks dadelijk ter kennis te brengen van den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, die zich, indien mogelijk, naar eene zoodanige plaats zal begeven, omtrent den aard der ziekte behoorlijk onderzoek doen, met den resident voorloopig de middelen tot wering eener verdere verspreiding der ziekte beramen, en dezelve vervolgens met een verslag aangaande zoodanige ziekte, aan den Gouverneur Generaal voorstellen.

Art. 10. Hij zal aanteekening houden van den staat van gezondheid der ingezetenen, van den aard en de uitwerking der meest heerscht hebbende ziekten, voorts omtrent de geneesmiddelen, bij de inlanderen in gebruik onderzoek doen, en omtrent alle zoodanige bijzonderheden als hij voor de verdere beoefening der geneeskunde in deze gewesten nuttig en leerzaam zal oordeelen, ten einde daarvan een algemeen verslag aan het Gouvernement, en tot algemeen onderrigt van het publiek, te kunnen aanbieden.

Art. 11. Voor de residentien of plaatsen, alwaar zulks, uithoofde van het meerder aantal van personen die aldaar eenige geneeskundige praktijk uitoefenen, mogt noodig geoordeeld worden, zal eene plaatselijke kommissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt zijn aangesteld.

Art. 12. Deze kommissien zullen hunne rapporten en berigten, overeenkomstig de afzonderlijke instructie voor dezelve vast te stellen, aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, alsmede aan den resident, mededeelen.

Art. 13. De voornoemde plaatselijke kommissien zullen [illegible] den kommissaris voornoemd, dienen van berigt, consideratien en advies, op alle stukken die hij haar tot dat einde zal toezenden.

Art. 14. De kommissaris voornoemd zal toezien of in de hoofdplaats, en overal waar zulks voor het welzijn der ingezetenen, en ter ondersteuning van behoeftigen zal nuttig geoordeeld worden, het noodig aantal van geneeskundige ambtenaren als doctoren, heel- en vroedmeesters of vroedvrouwen en apothekers zijn aangesteld, en daaromtrent de noodige voordragten doen aan den Gouverneur Generaal.

Art. 15. Op plaatzen, alwaar een dienste van het aldaar liggend garnizoen een officier van gezondheid, doch geen ander genees- of heelmeester gevestigd is, zullen de zieken, geene militairen zijnde, mede door voorschreven officier van gezondheid, doch voor hunne eigene rekening worden behandeld; dezelve zal almede de behoeftige zieken en gekwetsten, voorts ook de gevangenen welke geene militairen zijn, en welke ten kosten van den lande zullen moeten verpleegd worden, of bij welke hij door het plaatselijk bestuur mogt worden geroepen, gratis onder zijne behandeling nemen, en de noodige geneesmiddelen aan dezelven uit 's lands voorraad mogen toedienen, zoo als bij besluit van den 13den maart 1818 no. 3, is bepaald. Laatstelijk zal hij ook verpligt zijn geregtelijke schouwingen op verlangen van het plaatselijk bestuur te doen, en daarvan rapport intedienen.

Art. 16. Bijaldien een der geneeskundige ambtenaren, hetzij door wangedrag, hetzij door verkeerde behandeling der lijders uit verregaande onkunde begaan, zich zijnen post onwaardig mogt maken, zal daarvan door den resident aan den kommissaris worden kennis gegeven, die na behoorlijk onderzoek en naar bevinden, aan den Gouverneur Generaal zal adviseren, of aan zoodanig persoon verder al of niet de praktijk kan blijven toebetrouwd.

Art. 17. Een der geneeskundige ambtenaren uit zijnen dienst verlangende ontslagen te worden, zal zijn verzoek aan den resident voordragen, die hetzelve aan den kommissaris voornoemd zal inzenden, ten einde door denzen daaromtrent een voorstel aan den Gouverneur Generaal zal kunnen worden gedaan.

Art. 18. Geen der geneeskundige ambtenaren zal zich van de plaats of het arrondissement, waarvoor hij is aangesteld, verwijderen, zonder daarvan kennis aan het plaatselijk bestuur te hebben gegeven, en van hetzelve vergunning te hebben bekomen.

Art. 19. Niemand zal vermogen eenige genees- heel- verlos- en artsenijmeng-kundige praktijk uitteoefenen, zonder daartoe eene akte van toelating, en vervolgens uitdrukkelijke vergunning van den Gouverneur Generaal, op daartoe gedane voordragt van den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, te hebben ontvangen.

Art. 20. De voornoemde akte van toelating zal worden afgegeven, door den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, na dat dezelve zich van de genoegzame bekwaamheid en kunde dier personen zal hebben verzekerd, hetzij door het viseren van derzelver getuig-schriften, hetzij door dezelven een examen voor eene daartoe gestelde, of te benoemene kommissie te hebben doen afleggen.

Art. 21. Het voornoemde examen zal worden afgenomen, door eene plaatselijke kommissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt, of door eene kommissie, welke door den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst tot dat einde zal worden benoemd, en ingevolge eene instructie door den kommissaris te ontwerpen; zullende de voornoemde kommissien verpligt zijn, van het gehouden examen onmiddelijk na den afloop van hetzelve aan voornoemden kommissaris, een volledig en omschreven rapport intezenden.

Art. 22. Het zal den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst vrijstaan, des verkiezende, aan alle examina deel te nemen; zullende de plaatselijke kommissien verpligt zijn, den kommissaris voornoemd vroegtijdig van een te houden examen kennis te geven.

Art. 23. De heel- of vroedmeesteren zullen zich niet mogen bezig houden, met de behandeling van eenige inwendige ziekte, zonder daartoe voor eene bepaalde plaats opzettelijk vergunning te hebben verkregen; zullende zij evenwel gehouden zijn, in gevaarlijke ziekten, met eenen geneesheer te raadplegen.

Art. 24. Alle diegenen welke bevonden worden tegen het in het voorgaande artikel gestelde gehandeld te hebben, zullen voor den resident ontboden en gecorrigeerd worden, en indien zij, na bekomene waarschuwing, zich andermaal aan overtreding hebben schuldig gemaakt, in eene boete van *vijftig guldens* vervallen zijn.

Art. 25. Alle personen, tot de genees- heel- vroed- of artsenijmeng-kundige praktijk toelating verkregen hebbende, zullen gehouden zijn:

1°. Ten allen tijde aan voorschreven kommissaris zoodanige berigten te geven, als deze van hen aangaande de door hen behandelde ziekten, en wat alverder tot hunne kunstoefening betrekkelijk is, zal verlangen;

2°. Geregelde aanteekening te houden over alle hunne zieken, genezenen, overledenen, en den aard der ziekten;

3°. Bij het ontstaan van besmettelijke ziekten, dadelijk daarvan berigt te geven aan het plaatzelijk bestuur, hetwelk zulks verder ter kennis van den kommissaris voornoemd zal brengen.

Art. 26. Op plaatzen, alwaar geene apotheken gevestigd zijn, zal het aan den aldaar praktizerenden genees- of heel-meester vergund zijn om, indien hij zulks mogt goedvinden, de geneesmiddelen door hem benoodigd uit 's lands magazijn aantevragen, op den voet zoo als bij besluit van den 13 maart 1818 n°. 3, is bepaald.

Art. 27. Het zal aan geene genees- heel- of vroed-meesteren, of vroedvrouwen vergund zijn, in steden, alwaar eene apotheek gevestigd is, geneesmiddelen te bereiden of te leveren, uitgezonderd in gevallen, waarin dadelijke hulp mogt vereischt, en het verlangde geneesmiddel uit de gevestigde apotheken niet spoedig genoeg kan verkregen worden; zullende zich deze uitzondering echter tot de eerste visite van den genees- heel- of vroed-kundigen moeten bepalen.

Art. 28. In plaatzen alwaar een of meer apotheken gevestigd zijn, zullen de genees- heel- en vroed-kundigen geen aandeel in eene apotheek mogen hebben, en zullen diegenen, welke bevonden worden hiertegen te hebben gehandeld, in eene boete vervallen van *een honderd guldens*, voor de eerste maal, en bij herhaalde overtreding zal het aan dezelven verboden zijn, verder eenige genees- heel- of verlos-kundige praktijk uitteoefenen.

Art. 29. Alle geneesheeren, heel- en vroedmeesteren, zullen gehouden zijn de recepten door hen voorgeschreven, te onderteekenen, en daarop den datum, den naam van den zieken, en de wijze van gebruik te stellen.

Art. 30. Alle personen, die de verloskunde uitoefenen, zullen gehouden zijn aan den resident naauwkeurige lijsten intezenden van de verlossingen door hen gedaan, en van het aantal der geborene kinderen, met opgave van alle bijzonderheden welke door hen zijn opgemerkt; welke lijsten en opgaven door den resident aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst zullen worden toegezonden.

Art. 31. De apothekers zullen de meeste zorg dragen, dat hunne winkels behoorlijk ingerigt en van alle geneesmiddelen, zoo enkelvoudige als zamengestelde, voorzien zijn, die in de *Pharmacopæa Batava* zijn opgegeven en beschreven.

Art. 32. De apothekers zullen almede gehouden zijn, zoodanige andere geneesmiddelen in hunne winkels te houden, die niet in de *Pharmacopæa Batavia* zijn opgegeven, doch door de praktiserende geneesheeren verlangd worden, mits deze zoodanige geneesmiddelen vroegtijdig aan den apotheker opgeven.

Art. 33. De voorschriften in de *Pharmacopæa Batava* bevat, en die der genees- en heelkundigen, zullen door de apothekers stiptelijk moeten worden opgevolgd, zonder dat deze zich eenige verandering in dezelven hoegenaamd zullen mogen veroorloven.

Art. 34. Alle dozen, potten, glazen en vaatwerk, welke tot de bewaring van enkelvoudige of zamengestelde geneesmiddelen gebruikt worden, zullen in alle de apotheken binnen den tijd van vier maanden, na dat dit reglement is gearresteerd, moeten voorzien zijn met het opschrift hetwelk in de *Pharmacopæa Batava* voor ieder geneesmiddel afzonderlijk is opgegeven, en waarbij nog zal moeten gevoegd worden de benaming van hetzelfde geneesmiddel die het meest gebruikelijk is.

Art. 35. Geen geneesmiddel, van welken aard het ook zijn moge, zal noch door de apothekers, noch door diegenen aan welke het verstrekken van geneesmiddelen zal vergund zijn, mogen bewaard worden in vaatwerk uit koper, lood, of met een dier beide metalen vervaardigd.

Art. 36. Vergiften en zeer werkzame, sterke geneesmiddelen, van welker toevallige verwisseling met andere, schadelijke gevolgen zouden te vreezen zijn, zullen afzonderlijk of in beslotene kasten moeten geplaatst zijn.

Art. 37. De voornoemde en in het bijzonder alle geneesmiddelen, welke geheel of ten deele uit kwik, spies-glas, lood, arsenik en zilver zijn zamengesteld, voorts alle zoodanigen die in geringe gifte eene hevige werking voortbrengen, zullen niet dan op voorschrift van eenen geneesheer mogen worden afgegeven.

Art. 38. Indien een of meer geneesmiddelen, in de apothekers-winkels mogten ontbreken, zal de apotheker telkens, en dadelijk daarvan schriftelijk kennis geven aan den stadsdoctor, de overige geneesheeren en heelmeesteren, en zal hij daarvan aanteekening houden op eene daartoe expresselijk in den winkel opgehangene lei.

Art. 39. De apothekers winkels zullen tweemalen in elk jaar, hetzij door de plaatselijke of door eene andere daartoe benoemde kommissie, waarbij de kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst, des goed vindende, zal mogen tegenwoordig zijn, worden geïnspecteerd; zullende daarbij almede de plaatselijke officier van politie, of een ander door den resident daartoe benoemd persoon, moeten tegenwoordig zijn.

Art. 40. Indien uit de voorschrevene visitatie eener apotheek mogt blijken, dat in dezelve geneesmiddelen ontbreken, zonder dat daarvan ingevolge art. 39, aan de geneesheeren en heelmeesteren is kennis gegeven, zal de apotheker in eene boete van *f* 10:— voor elk ontbrekend geneesmiddel vervallen zijn. En indien eenige geneesmiddelen door de kommissie als ondeugdelijk, vervalscht of slecht bereid mogten worden afgekeurd, zal de apotheker dezelven uit zijnen winkel moeten doen wegbrengen, en, indien hij daarna mogt bevonden worden van zoodanige afgekeurde geneesmiddelen eenig gebruik te hebben gemaakt, in eene boete van *f* 20:— zijn vervallen.

Art. 41. Een apotheker meenende eenig abuis in het voorschrift van eenen geneesheer of heelmeester te vinden, zal verpligt zijn daarvan aan denzelven kennis te geven, en zoodanig voorschrift niet mogen gereed maken.

Art. 42. Hetzelve zal plaats hebben met alle recepten welke niet leesbaar geschreven zijn, zullende hij zich noch eenige veranderingen, noch willekeurige verklaringen in zoodanige gevallen mogen veroorloven, maar omtrent zoodanige voorschriften aan den geneesheer inlichting moeten vragen.

Art. 43. De apotheker zal geene medicamenten mogen bezorgen, tenzij op de signatuur van dezelve de naam van den patient, met aanwijzing, zoo noodig, van deszelfs woonplaats, alsmede de datum en het gebruik gesteld zijn.

Art. 44. Geen apotheker zal een recept mogen gereed maken, dan waarop de naam van den doctor, heel- of- vroed-meester, die hetzelve heeft voorgeschreven, gesteld is, doch indien de doctor, heel- of- vroed-meester mogt verzuimd hebben zijnen naam daaronder te stellen, zal de apotheker dit recept wel mogen gereed maken, doch van het verzuimde aan het plaatselijk bestuur moeten kennis geven.

Art. 45. Ieder apotheker is verpligt ten minste één leerling aantenemen, die door hem zal moeten worden onderwezen in alle de wetenschappen tot de artsenijmengkunde betrekkelijk.

Art. 46. Ieder apotheker zal gehouden zijn, bij het aannemen van eenen leerling, daarvan vooraf aan het plaatselijke geneeskundig bestuur, of, hetzelve niet in de plaats zijner woning bestaande, aan den resident kennis te geven; zullende een zoodanig jongeling als leerling bij den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst moeten worden ingeschreven, doch niet dan na dat vooraf aan de voorschrevene autoriteiten gebleken zij, dat dezelve goed lezen, schrijven, en rekenen kan, en de eerste grondbeginselen der latijnsche taal verstaat.

Art. 47. Geen apotheker zal eenigen adsistent of bediende in zijnen dienst toelaten, die daartoe niet vooraf een bewijs van toelating van den kommissaris voornoemd ontfangen heeft; zullende deze met het gedrag en de vorderingen van zoodanige personen altijd moeten bekend zijn.

Art. 48. Het provisioneel reglement voor den geneeskundigen dienst in de uitoefening der genees- heel- verlos- en artsenijmeng- kunde in de stad Batavia en ommelanden, gearresteerd bij besluit van Kommissarissen Generaal van den 7den maart 1817 no. 16, als mede het reglement van orde, de instructien en bepalingen, bij besluit van den 11 april 1817 no. 23, voor de kommissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt te Batavia en ommelanden, en de geneeskundige ambtenaren aldaar, gearresteerd, zullen in werking blijven, in zoo verre dezelven niet door dit algemeen reglement zijn vervallen, of daaromtrent geene nadere bepalingen zullen worden gemaakt.

Art. 49. De kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst is nog belast met het algemeen toevoorzigt overal wat de koepok-inenting aangaat. Hij ontfangt dien aangaande de voorstellen van den inspecteur der koepok-inenting, zendt dezelven met zijne consideratien aan het gouvernement, en geeft eindelijk, na van den inspecteur te hebben ontvangen het rapport vermeld bij art. 18 van het reglement op de uitoefening der koepok-inenting, dienaangaande een volledig algemeen jaarlijksch verslag aan den Gouverneur Generaal.

Aldus gearresteerd bij resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 11den april 1820.

Mij bekend.

De algemeene secretaris,

J. C. BAUD.

REGLEMENT *op de uitoefening der koepok-inenting in Nederlandsch Indië.*

Art. 1. Het algemeen opzigt over de vaccine in Nederlandsch Indië zal aan eenen inspecteur over de koepok-inenting zijn opgedragen, die aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst ondergeschikt zal zijn.

Art. 2. Dezelve zal, zoo door eigen onderzoek, als ook door het onderhouden eener geregelde briefwisseling met de residenten en opzieners der vaccine, en laatstelijk door het inzamelen der rapporten, trachten met den staat der koepok-inenting altijd volledig bekend te zijn, ten einde de noodige voorstellen tot instandhouding der vaccine aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst te kunnen doen.

Art. 3. In alle residentien zal een opziener der koepok-inenting zijn aangesteld, welke post bij voorkeur aan den plaatselijken heelmeester zal zijn opgedragen, die voor de functien, daaraan verknocht, eene billijke toelage zal genieten.

Art. 4. De plaatselijke opzieners over de koepok-inenting zullen gehouden zijn wekelijks, op eenen daartoe bepaalden dag, in de residentie-plaats de koepok-inenting te verrigten, en daartoe een zoodanig aantal kinderen kiezen, dat van dezelven voor eene volgende inenting altijd eenigen overig blijven. Hij zal verder zorgen, dat de gevaccineerde personen, bij welke de inenting niet gevat heeft, daarna andermaal worden ingeënt.

Art. 5. Voor de distrikten, verre van de woning van den opziener der vaccine afgelegen, zullen door den resident met overleg van den opziener afzonderlijke vaccinateurs, onder het opzigt van den eerstgemelden, worden aangesteld. Zij zullen vooraf door gemelden opziener in de uitoefening en in de kennis van den aard, den afloop en de kenmerken eener welgeslaagde of niet gevat hebbende inenting worden onderwezen. Hunne bezoldiging wordt naar gelang der plaatselijke omstandigheden en van het geen thans reeds bestaat, door den Gouverneur Generaal geregeld.

Art. 6. De opziener der vaccine zal in het begin van elke maand aan den resident verslag doen van den staat der vaccine in de gehele residentie, met opgave van het aantal der in de afgeloopene maand gevaccineerden, en met vermelding der personen bij welke de inenting niet gevat heeft.

Art. 7. De opziener der vaccine zal om de zes maanden de onderscheidene distrikten der residentie doorreizen, de verrigtingen der vaccinateurs nagaan, en zich bij die gelegenheid op alle wijze van de goede uitvoering van hunnen last, alsmede van de waarheid der door hen aan hem maandelijks ingediende rapporten, trachten te verzekeren. Na zijne terugkomst zal hij van het onderzoek, gedurende zijne reis gedaan, een verslag aan den resident indienen. Tot goedmaking der reiskosten, zal aan hem, voor den tijd dat hij zich op reis zal bevinden, dagelijks eene som van *vier en een halve gulden* worden toegestaan.

Art. 8. De inspecteur zal zorgen dat naar de plaatsen buiten Java gelegen, alwaar de koepok-inenting niet wordt uitgeoefend, of alwaar dezelve mogt hebben opgehouden, de koepokstoffe, met de vereischte zorgvuldigheid ingezameld en opgesloten, worde verzonden; ten zij de overplanting der vaccine derwaarts onmiddelijk door overzending van gevaccineerde personen zoude doenlijk zijn.

Art. 9. De rapporten, bij art. 6 en 7 vermeld, zullen door den resident, die dezelve van zijne aanmerkingen zal doen verzeld gaan, aan den inspecteur der koepok-inenting worden ingezonden.

De resident zal in het bijzonder nagaan, of het aantal der gevaccineerden eene regelmatige, en met de bevolking en het aantal geborenen geëvenredigde uitoefening der vaccinatie te kennen geeft.

Art. 10. Alle genees- en heel-kundigen, in deze kolonie aangesteld, zullen gehouden zijn met het begin van ieder jaar, aan den resident opgave te doen, van het aantal der door hen in het jongst afgeloopen jaar gevaccineerde personen, met opgave van zoodanige bijzonderheden, als zij ter volledigmaking van een algemeen verslag van den staat der vaccinatie in het afgeloopen jaar, zullen dienstig oordeelen; wordende wijders ook alle partikuliere genees- en heel-kundigen tot het mededeelen van zoodanige opgaven uitgenoodigd.

Art. 11. Wanneer zich in eene plaats de natuurlijke kinderziekte mogt openbaren, zal zulks dadelijk aan den vaccinateur, en door dezen aan het bestuur der plaats en aan den opziener der vaccine, alsmede door den opziener aan den resident worden bekend gemaakt, ten einde door laatstgenoemden de noodige maatregelen tot afwering eener verdere verspreiding der ziekte zullen kunnen genomen, en de inwoners der plaatsen, die daaraan het meest zijn blootgesteld, gewaarschuwd worden.

Art 12. Zoodra de kinderziekte zich in eenig huis openbaart, zullen geene kinderen uit zoodanig huis op eenige school hoegenaamd worden toegelaten.

Art. 13. Wanneer de koepok-stoffe in eenig distrikt mogt verloren gaan, zal de vaccinateur daarvan dadelijk kennis geven aan den opziener der vaccine, die, met assistentie van den resident zal zorgen, dat de vaccine uit, een der naastbijgelegene distrikten door onmiddelijke overënting wederom worde ingevoerd; zullende, indien mogt bevonden worden, dat de vaccinateur in deze is nalatig geweest, aan denzelven geen traktement worden toegekend voor den tijd waarop de koepok-inenting niet is uitgeoefend.

Art. 14. De vaccinateurs zullen niet vermogen, onder wat voorwendsel hoegenaamd, eenige belooning, geld of geldswaarde, voor de door hen verrigte vaccinatie te eischen.

Art. 15. De vaccinateurs, die zich aan eenig pligtverzuim hebben schuldig gemaakt, het zij door de vaccine in hun distrikt te hebben doen ophouden, zonder daarvan voldoende redenen te kunnen opgeven, het zij door onnauwkeurige of valsche rapporten aan den opziener te hebben ingediend, zullen door den resident dadelijk uit hunnen post ontzet, en verder naar bevind van zaken gestraft worden; terwijl van dit ontslag dadelijk door den resident aan den inspecteur zal worden kennis gegeven. Inmiddels zal in zoodanig distrikt, in hetwelk de post van vaccinateur, het zij op de gemelde, het zij op eenige andere wijze, is opengevallen, door den vaccinateur van het naastbijgelegen distrikt de koepok-inenting verrigt worden, die daarvoor de beide traktementen zal genieten, tot dat in de vervulling van den opengevallen post zal zijn voorzien. Wanneer echter de vaccinateurs, zoo als in sommige residentien plaats heeft, den titel van *Mantrie* voeren, of andersins vallen in de termen om door het Gouvernement van akten van aanstelling te worden voorzien, zullen zij niet door den resident ontslagen, maar blootelijk, wanneer daartoe termen zijn, gesuspendeerd kunnen worden, onder kennisgave van het voorgevallene aan den Gouverneur Generaal.

Art. 16. De bestuurders van weeshuizen, armhuizen, en alle andere gestichten die door de algemeene of plaatselijke kas onderhouden worden of uit dezelve eenigen onderstand genieten, zullen verpligt zijn alle kinderen welke in gemelde huizen zijn opgenomen en de kinderziekte nog niet gehad hebben, en ook niet gevaccineerd zijn, door den vaccinateur der plaats te doen vaccineren.

Art. 17. De gouverneurs, residenten en plaatselijke kommandanten zullen zorgen dat geene personen, door de natuurlijke kinderziekte aangetast, uit de plaats hunner residentie naar eene andere plaats, het zij te water, het zij te lande, worden overgevoerd.

Art. 18. Zij zullen almede onderzoek laten doen of op de schepen, die in eene haven hunner residentie aankomen, een of meer personen met de kinderziekte besmet zijn, en aan zoodanige personen niet vergunnen het schip te verlaten, zonder dat ter voorkoming van besmetting de noodige maatregelen genomen zijn.

Art. 19. De inspecteur der koepok-inenting zal eens in het jaar eene reis doen over het eiland Java, ten einde in persoon op alle plaatsen onderzoek te doen naar het geen de vaccine en derzelver geregelde uitoefening aangaat. Na deze inspectie volbragt te hebben, zal hij uit zijne eigene aanmerkingen, en uit de maandelijksche en zes maandelijksche rapporten welke hij van de residenten ontvangt, met het begin van ieder jaar een volledig verslag opmaken van den staat der vaccine gedurende het afgeloopen jaar, en hetzelve aan den kommissaris voor den civielen geneeskundigen dienst inzenden.

Aldus gearresteerd bij resolutie van den Gouverneur Generaal in rade, den 11 april 1820.

Mij bekend.

De algemeene secretaris.

J. C. BAUD.

Resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 9den mei 1820 no. 1.

IS goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Bij wijze van explicatie van art. 23 van het *Reglement op het heffen der inkomende en uitgaande regten op Java en Madura*, houdende:

„ *Dat vreemde schepen naar Nederland bestemd, behalve de betaling der door hen verschuldigde regten, nog ten kantore van de inkomende en uitgaande regten moeten consigneren het meerdere dat door vreemde schepen naar elders bestemd, moet voldaan worden, welk meerder gedeelte hen in Nederland zal worden teruggegeven;*

te verklaren, gelijk wordt verklaard bij deze, dat de bij dat artikel bedoelde teruggave van regten in Nederland, alleen zal kunnen worden gevorderd voor ladingen welke aldaar *ongebroken* worden aangebragt, en dat het regt op die teruggave zal verbeurd zijn, wanneer de ladingen in eenige intermediaire haven, of anderzins, *gebroken* worden, voor dat dezelve in Nederland zijn ingevoerd.

Ten tweede. Met referte tot art. 30 van de instructie voor de ontvangers der inkomende en uitgaande regten, gearresteerd op den 30sten october 1818, luidende:

„ *Wanneer vreemde schepen naar Nederland uitklaren, zal op het manifest de verklaring worden gesteld, dat de suppletoire drie procent alhier zijn geconsigneerd. Het bedrag van deze drie procent zal zoowel in Indisch als in Nederlandsch geld moeten zijn vermeld;*

te bepalen, gelijk wordt bepaald bij deze, dat de ontvangers der inkomende en uitgaande regten, telken reize bij de bovengemelde verklaring zullen voegen de woorden: *zullende van deze som in Nederland restitutie kunnen worden gevraagd, zoo deze lading aldaar* ONGEBROKEN *wordt ingevoerd, doch anders niet.*

Accordeert met het register der Handelingen en Resolutien van den Gouverneur Generaal in Rade.

De algemeene secretaris.

J. C. BAUD.

BATAVIA, *den 13 mei.*

Berigten van December jl. melden het vertrek uit Texel naar Batavia van den Vice-Admiraal *Musketier*, op den 5den derzelve maand aan boord Z. M. fregat *van der Werf*, ten einde het bevel over Z. M. zeemagt in Oost-Indië op zich te nemen.

Onder andere berigten, die naderhand meer uitgebreid zullen medegedeeld worden, vindt men, dat in *Parijs* ijsselijke gruweldaden uitgeoefend worden door onbekende personen, welke in het donkere van den avond mannen en vooral vrouwen, die niets kwaads vermoeden, op de straat met puntige werktuigen verwonden, waarvan men het maaksel nog niet kent, en die in sommige gevallen gebleken zijn in vergiftige stoffen te zijn gedoopt.

De geele koorts had met het begin van December eindelijk te Kadix opgehouden te woeden.

EUROPA.

SPANJE.

MADRID, *den* 13 *october*.

Alhoewel de verschillende maatregelen, in Andalusie bij der hand genomen, om de onderscheidene deelen des Rijks voor de besmettelijke ziekte te bewaren, de inwoners genoegzaam konden gerust stellen, heeft echter de Gezondheids-junta, uit overmaat van voorzigtigheid, verlof gevraagd, in een aan den Koning gerigt rapport, om te Ocana, tien mijlen van hier, eene afdeeling troepen te plaatsen, onder de bevelen van den kapitein-generaal van Nieuw-Kastilie, in deze hoofdstad zelve eene Gezondheids-junta te organiseren, belast met bij uitsluiting het oog te houden op de besmettelijke ziekte, en buiten de stad een observatie-lazareth te vestigen. Daar Z. M. deze maatregelen heeft goedgekeurd, heeft de municipale-junta, bestaande uit vier-en-twintig personen, zoo geneesheeren als voorname ambtenaren, bij edikt van den 6, de hermitage, welke zich op den top van den berg *Los Angeles* bevindt, aangewezen, om voor dit lazareth te dienen. Alle de kleine poorten der stad zijn gesloten en de vijf koninklijke poorten zullen door burgers worden bezet, welke alle de vreemdelingen, welke binnen komen, zeer naauwkeurig zullen opnemen. Een permanent gezondheids commité zal op het stadhuis zitting houden, ten einde alles, wat tot de gezondheid betrekking heeft, nategaan. Dezelve junta heeft nog vele andere maatregelen genomen, welke de inwoners allezins gerust moeten stellen.

De berigten uit Andalusie zijn omtrent de besmettelijke ziekte, steeds zeer ongunstig; zij maakt nog altijd in Kadix vorderingen. Den eersten october was het aantal der zieken tot 9230 geklommen. Men is niet zonder ongerustheid, of de armee en de vloot voeren ook de zaden der ziekte met zich. Te Sevilie zijn van den 24 tot den 30 september 20 lieden door de besmettelijke ziekte gestorven; doch het schijnt, dat dezelve zich nog alleen bij het kwartier Santa Cruz bepaalt, ten gevolge van de gestrenge maatregelen, door de junta bij der hand genomen. Daar het bewezen is, dat de ziekte ook te San Lucar de Barrameda is uitgebroken, is de gemeenschap van daar met Sevilie, zoo wel van personen, als van goederen, verboden.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 29 *october*.

Het hevigst dagblad der Anti-liberalen, de *Drapeaublanc*, heeft dezer dagen de onschendbaarheid van de verkooping der nationale domeinen (de bosschen, welke aan den Staat behooren en voormaals geestelijke goederen waren) aangetast, en verklaard, dat deze verkoop, niettegenstaande zij door den Koning, ingevolge de Staats-wetten, bevolen is, ongeoorloofd moet geacht worden. De regter heeft zich echter met deze zaak bemoeid en vooreerst het nummer, het welk de genoemde verklaring behelst, in beslag doen nemen, als bevorderende men door dezelve ongehoorzaamheid aan de wetten. In een ander nummer geeft de schrijver zijne hoop te kennen, dat het gewapend Europa eerlang weder onder de muren van Parijs zal verschijnen, daar de revolutie, zoo hij zegt, weder haar hoofd zoodanig opsteekt, dat het minste oponthoud alle poging tot herstel vruchteloos zoude kunnen maken; en daar de schrijver vervolgens uitroept, dat de Koningsgezinden door het ministerie worden verdrukt en verpletterd, merken de ministerielen op, dat het niet te wenschen zoude zijn, dat de Ultra's ooit weder het hoog gezag in handen kregen, daar men uit dit een en ander wel kan opmaken hoe zij hetzelve zouden gebruiken.

den 23 *october*.

Heden avond is op het tweede *Theatre Francais* ten tooneele gevoerd, een nieuw treurspel, *de Siciliaansche Vesper* genaamd, van den heer *Casimier Lavigne*; hetzelve heeft een algemeenen bijval gevonden. — Deze schouwburg wordt het tweede fransche theatre genoemd, in tegenstelling van het eerste en beroemde, waaraan *Talma*, *Lafond* enz., verbonden blijven. Bij dezen nieuwen schouwburg behooren thans zoodanige schouwspelers, als welke, sedert eenigen tijd, met veel roem in de provincien bekend zijn geworden, als *Joannij*, *Victor* en anderen; dezelve is in het voormalige Odeon gevestigd, en begint in de daad veel opgang te maken.

den 23*sten october*.

De tijdingen uit het zuiden van Spanje, schoon laatstelijk iets minder treurig, hebben te Bordeaux de maatregelen van voorzorg doen verdubbelen. De gezondheids commissie, die reeds te Panillac gevestigd was, is met nieuwe leden vermeerderd, en er is eene dergelijke te la Teste opgerigt. De rivier is door eene linie gewapende vaartuigen, met linietroepen aan boord, gesloten; die vaartuigen bestaan uit twee loggers en zes sloepen der douane. Te Panillac is daarenboven een detachement linietroepen onder bevel der gezondheids commissie geplaatst en langs de kust zijn de strengste maatregelen genomen, op dat de besmetting zich niet door strandende vaartuigen mededeele.

den 25*sten october*.

Naar men verzekert is er bevel gegeven, om de klub der vrienden van de persvrijheid te sluiten.

Door het hof van assises alhier is een schrijver, de heer *Regnault Warin*, en een drukker, de heer *Domère*, tot gevangenis en boete veroordeeld, wegens het uitgeven van eene, min of meer, maar niet genoegzaam van staatsmisdadige uitdrukkingen gezuiverde vertaling van het werk des Engelschen schrijvers *Hobhouse*, getiteld: de geschiedenis der honderd dagen.

Men verwacht, dat de Anti-liberalen al, wat mogelijk is, zullen aanwenden, om den gedeputeerden *Gregoire* uit de Kamer te weren; dat zij de wettigheid zijner benoeming zullen tegenspreken. De liberalen maken zich tot eene hardnekkige verdediging gereed. Men is verlangend te vernemen, hoe die zaak zal afloopen, daar de genoemde gedeputeerde vastelijk schijnt besloten te hebben zijn ontslag niet te vragen; het welk dan ook, volgens het oordeel van lieden, die zijne benoeming met ongenoegen vernamen, door de verschrikkelijke wijze, waarop hij door de Anti-liberalen gehavend is, tamelijk moeilijk voor hem is geworden.

Z. M. de Koning heeft bevolen, dat een zeker aantal der verdienstelijkste officieren op halve soldij, aan hem zal worden opgegeven, ten einde aan dezelve, voor hunne vroegere bewezene diensten, het kruis van de ridderorde van St. Louis, uittereiken.

De Minister van oorlog heeft weder maatregelen genomen, om de kavallerie van het leger te vermeerderen en dezelve, die, volgens de ordonnantie op den voet van vrede, 27,350 man tellen moet, vooreerst op 20,500 man te brengen.

Twee aanzienelijke personen, bij welke de vrienden van het genootschap voor de vrijheid van de drukpers plegen te vergaderen, zijn voor den regter gedagvaard, denkelijk, om zich wegens het houden van ongeoorloofde vergaderingen te verantwoorden. Dit genootschap bestaat uit een aantal Pairs, Generaals en andere aanzienelijke lieden. Men weet, dat dit genootschap eenen krachtigen invloed op de laatste verkiezingen heeft gehad. De Liberalen meenen, dat de Gedeputeerde *Ternaux*, welke gewonelijk 80 zijner ambtgenoten bij zich ten eeten noodigde, nu mede eene dagvaarding te wachten heeft.

den 26*sten october*.

De Vicomte *de Chateaubriand* is hier gisteren aangekomen.

Den 27*sten*. Dezer dagen zijn hier verscheidene prenten, zoo tot eer van *Buonaparte* en deszelfs zoon, als ter beschimping der Koninklijke familie, door de policie opgehaald.

Professor *Goerres* is uit Duitschland naar Straatsburg gevlugt, waar hij zich nog bevindt.

In den voor eenigen tijd afgebranden schouwburg van het Odeon, is het doek dat tot voorscherm diende, vervangen door een van gestagen ijzer, dat zeven duizend pond weegt.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den* 23 *october*.

De Secretaris van Staat voor de landmagt heeft reeds de gepensioneerde officieren van de koninklijke veteranen opgeroepen, om dadelijk hunne adressen optegeven. De Ministerielen oordeelen dezen maatregel noodig, om dat de hervormers op verscheidene plaatsen te gelijk den eersten november volks-vergaderingen hebben beschreven. De nadere oproeping van den bekenden *Thistlewood* voor de Londensche vergadering is weder in de hevigste bewoordingen gesteld; hij roept de geheele bevolking op, om hare regten te doen gelden tegen eene geveelooze en trouwlooze oligarchie; hij maant haar aan rustig te zijn, doch zich tegen moord en geweld te verzetten. De prijs der fondsen is weder gedaald. De Ministerielen schrijven het toe aan een gerucht, door de opposanten verbreid, als of men op nieuw exchequer billietten zoude moeten funderen, welk gerucht zij tegenspreken; er bij voegende, dat de krachtige maatregelen, door de regering genomen, de houders der openbare fondsen, zoo wel als alle klassen des volks gerust moeten stellen, dat hunne bezittingen niet aan de hervormers ten prooi zullen worden gegeven.

In Durham heeft een aantal der aanzienelijkste lieden geprotesteerd tegen eene vergadering van het Graafschap, welke den 21 zal gehouden worden, ten einde te beraadslagen over het gebeurde te Manchester.

(*Haarlemsche Courant*.

DUITSCHLAND.

HAMBURG, *den* 26 *october*.

Gedurende het verblijf van Z. M. den Keizer in Warschau, hebben zich, behalve de oostenrijksche gezant, ook de deensche en wurtembergsche gezanten aldaar bevonden. Z. M. werd den 25 weder in Petersburg gewacht.

In Hanover is het placaat van 1705, waarbij verboden wordt eenig geschrift, van welken aard ook, te drukken, zonder dat het te voren door de censors is goed gekeurd, op bevel van den Prins Regent, hernieuwd.

De Hertog van Saxen Gotha heeft de verordeningen ter wapening van den landstorm, in 1814 gemaakt, weder afgeschaft, op grond dat de duitsche Bonds-vergadering maatregelen ter gemeenschappelijke verdediging heeft genomen, met welke eene algemeene volkswapening niet is overeentebrengen.

MENTZ, *den* 17*den october*.

Aan den Rijn zijn de persen in de grootste werkzaamheid. Men ziet vele geestrijke voortbrengselen te gemoet, welke den lieden het hoofd niet weinig zullen doen duizelen. Overal namelijk begint men de wijn te kelderen, en in vele opzigten zal hij den beroemden komeetwijn evenaren, of denzelven overtreffen, zoo in hoeveelheid als in hoedanigheid. Gelijk bekend is, muntte ook het jaar 1719 uit, door zijnen voortreffelijken wijn. De zomer ving toen zoo vroeg aan en was zoo heet, dat men reeds op het einde der maand Mei bloeijende wijngaarden zag, en in het Rijngau de wijnlezing den 29sten September aanving. De kostelijkste wijn der 17de eeuw, was die van 1666 en der 18de die van 1783.

FRANKFORT, *den* 20*sten october*.

Niettegenstaande de zittingen van den Bondsdag geëindigd zijn, houden de gezanten van tijd tot tijd vertrouwelijke bijeenkomsten bij elkander. Men wil dat vele bevel verwachten om zich naar Weenen te begeven, om de onderhandelingen die aldaar plaats zullen hebben, bij te wonen. De president, Graaf *van Buol Schauenstein*, is reeds naar Weenen vertrokken.

den 22*sten october*.

Onder de supplementaire stukken van het protocol der op den 20sten september ll. door de Duitsche Bondsvergadering gehoudene zitting, zijn er twee gewigtige, waarvan het eerste, inzonderheid een duurzaam belang heeft. Het behoort tot n°. 3. der voorgeslagene punten en bevat den preliminairen grondslag, door het daartoe benoemde committé voorgedragen, om daarop de betrekkingen en pligten der leden van het Duitsche Bondsligchaam, in zaken van oorlog, te vestigen. Zie hier den inhoud:

„ Het Duitsch verbond voert alleen dan den oorlog wanneer het zijne onafhankelijkheid of de onschendbaarheid zijner leden te verdedigen heeft. Dienvolgens tracht het te zorgen, dat geen derzelve door een' vijand van buiten verongelijkt wordt, als moetende verongelijking van ieder enkel lid als eene beleediging des geheelen verbonds beschouwd worden. Ingevalle die verongelijking werkelijk plaats heeft, zoo staat het aanvankelijk den weg van minnelijke vereffening in; deze niet baatende, bezigt het de vereischte magt. De meerderheid der stemmen in de gewone vergadering zal omtrent zoodanige maatregelen van verdediging wettig besluiten: alleen tot eene uitdrukkelijke en plegtige oorlogsverklaring zijn twee derden der stemmen van de vergadering in pleno noodig. In tijd van oorlog mag ieder lid des verbonds meer troepen dan zijn contingent op de been brengen, en daartoe tractaten van subsidie en alliantie aangaan. Indien een bondslid, dat tevens eene mogendheid van Europa is, zich in een buitenlandschen oorlog gewikkeld vindt, zal het verbond hem helpen zijne Duitsche grenzen te dekken, zonder echter de grenzen des bondgenootschaps te overschrijden. Het kan ook geheel onzijdig blijven, wanneer de oorlog-voerende mogendheid er in bewilligt, wanneer de vijand aan de provincien van gezegde mogendheid, die een deel des bondgenootschaps uitmaken, de onzijdigheid verleent, en wanneer de Bondsvergadering, bij meerderheid van stemmen, in gewone vergadering oordeelt, dat de bondgenootschappelijke provinciën van het aangevallen lid niet bedreigd worden. Acht een lid zich wezenlijk van buiten bedreigd, zoo zal het bondgenootschap, in vier weken tijds, uitspraak doen over de wezenlijkheid dier vrees, en naar gelang van zaken zijne maatregelen nemen. Zoo het bondgenoot-

(*Het vervolg in het Bijvoegsel*.

BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den* 13*den* MEI, 1820.

(*Vervolg der Courant.*

ſchap gelijkelijk met een van zijne leden den oorlog aandoet, dan mag deze niet afzonderlijk wapenſtilſtand of vrede ſluiten. Is het noodig provinciën van het bondgenootſchap af te ſtaan, zoo zal dit den ſtaat, die dezelve verloren heeft, vergoeding geven. Zijn vreemde ſtaten verpligt, provinciën aan het bondgenootſchap af te ſtaan, zoo zullen dezelve, als gemeenſchappelijk goed, aan het geheele Duitſche ſtaatsligchaam toebehooren."

FRANKFORT, *den* 24 *october.*

Z. M. de Koning van Wurtemberg is giſteren avond uit Warſchau alhier teruggekomen en heden ochtend vroeg naar zijne Staten vertrokken. In het Wurtembergſche zal men den 28 een groot en algemeen feeſt vieren, wegens het tot ſtand brengen van de liberale conſtitutie van genoemd rijk. Het feest van den 18 october, het welk hier ter ſtede eenvoudig, met eene kerkelijke plegtigheid, is gevierd, en in ſommige der naburige landen, op de gewone wijze, is, in het Wurtembergſche geheel niet gevierd, hoewel het niet van de zijde der regering verboden was geworden.

Z. M. de Koning van Beijeren heeft doen afkondigen de maatregelen, door de duitſche Bondsvergadering voorgeſchreven, angaande de Univerſiteiten, de afſchaffing van de vrijheid der drukpers en het onderzoek der plaatshebbende demagogiſche pogingen, met laſt aan de overheden, om zich, met inachtneming der beſtaande ſtaatsverdragen, de volgens de Bondsacte erkende ſouvereiniteit, de aan het beijerſche volk verleende conſtitutie en de beſtaande wetten des Rijks, daarnaar te gedragen.

De jongſte berigten uit Rome melden dat de afgevaardigden der duitſche proteſtantſche Vorſten op het punt ſtaan om te rugkeeren, zonder tot eenige ſchikking met den Heiligen Stoel te hebben kunnen geraken.

Men denkt, dat de centrale commiſſie te Mentz den eerſten november hare zittingen zal kunnen openen.

UIT HET SAXE-GOTHASCHE, *den* 21*ſten october.*

Onze Hertog heeft de, in 1814 gemaakte, verordeningen tot wapening van den landſtorm ingetrokken, vermits de Duitſche bondsvergadering maatregelen ter gemeenſchappelijke verdediging heeft genomen, met welke eene algemeene volkswapening niet beſtaanbaar is.

KARLSRUHE, *den* 19*den october.*

Prins *Guſtaaf*, zoon des voormaligen Konings van Zweden, is, met zijnen Gouverneur, den Kamerheer *de Polier*, naar Engeland vertrokken. Z. H. reiſt over Zwitſerland en Frankrijk.

LAUSANNE, *den* 17 *october.*

Meer dan 400 duitſche ſtudenten bevinden zich in de kleine kantons, om den 18 october op de vlakte van Grutli te vieren. Het is tot dus verre onbekend, of de overheid deswegens maatregelen zal nemen.

POLEN.

WARSCHAU, *den* 19*den october.*

Toen de Keizer over de Poolſche armee, den [illegible] dezer, bij [illegible] hield, deed hij [illegible] met uitgetogen zwaard, eene aanſpraak [illegible] in de Poolſche ſpraak, het bevel, om het geweer te preſenteren, en voorbij de hooge gasten, den Koning van Wurtemberg en den Hertog van Cumberland enz. te defileren. Eerſt deed de Keizer zulks [illegible] en daarna het geheele leger.

Tegen misbruiken van de drukpers zijn, voor het koningrijk Polen, eenige proviſionele bepalingen uitgevaardigd, waarbij alle couranten, tijdſchriften en andere gedrukte werken onder cenſuur des gouvernements worden geſteld.

NEDERLANDEN.

AMSTERDAM, *den* 27*ſten october.*

Eergiſteren namiddag omſtreeks drie ure, is Z. Exc. de Hertog *de Richelieu*, pair van Frankrijk enz. alhier, van Utrecht, aangekomen en aan het hôtel *het wapen van Amſterdam* afgeſtapt.

'S GRAVENHAGE.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van Vrijdag den 29*ſten october.*

AANSPRAAK der Commiſſie, beſtaande uit den Miniſter van Financiën, den Staatsraad, Directeur-Generaal der In- en Uitgaande Regten en Indirecte Belaſtingen, en den Directeur-Generaal der Directe Belaſtingen en Poſterijen, gedaan bij monde van den Miniſter van Financiën, in de Tweede Kamer van de Staten-Generaal, bij gelegenheid der overbrenging van vijf financiële Wetten, op den 28*ſten october* 1819.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Het heeft den Koning behaagd, ons te gelasten, ter dezer vergadering over te brengen vijf ontwerpen van wet van den navolgenden inhoud:

I.

Ontwerp eener wet, tot vaſtſtelling van de eerſte afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1820.

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG ENZ., ENZ., ENZ.,

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, bij de 122 en 123ſte artikelen der Grondwet, is bepaald, dat de begrooting van de uitgaven van het Rijk zal worden geſplitſt in twee afdeelingen; dat deze ſplitſing zal moeten plaats hebben bij de begrooting over den jare 1820, of zoo veel vroeger als de omſtandigheden het zouden toelaten; dat de eerſte afdeeling zal bevatten alle zoodanige gewone, zekere en ſteeds voortdurende uitgaven, welke, uit den gewonen loop der zaken voortvloeijende, in het bijzonder tot den ſtaat van vrede betrekking hebben; dat deze uitgaven, door de Staten-Generaal goedgekeurd zijnde, gedurende de tien daarop volgende jaren aan geene jaarlijkſche toeſtemming onderworpen zijn, en dat ook over dezelve geene nadere beraadſlaging kan vallen, ten zij de Koning, in dien tusſchentijd, te kennen geve, dat een gedeelte dier uitgaven veranderd is of geheel opgehouden heeft.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verſtaan, gelijk Wij goedvinden en verſtaan bij deze:

De eerſte afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1820, worde vaſtgeſteld op den navolgenden voet, als:

's Rijks uitgaven.

Hoofdst.		
I.	Huis des Konings	*f* 2,600,000 : 00
II.	De Secretarie van Staat, de hooge kollegiën en ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende	„ 1,185,143 : 00
III.	Het departement van Buitenlandſche zaken	„ 678,790 : 00
IV.	Het departement van Juſtitie	„ 958,967 : 31
V.	Het departement van Binnenlandſche zaken en Waterſtaat	„ 1,325,955 : 80
VI.	Het departement van de Hervormde en andere Eerediensten, behalve dien der Roomsch Katholijken	„ 1,325,755 : 65
VII.	Het departement van den Roomsch Katholijken Eeredienst	„ 1,826,859 : 58
VIII.	Het departement voor het publieke onderwijs, de nationale nijverheid en de kolonien	*f* 931,875 : 41
IX.	Het departement van financiën	„ 31,064,596 : 18
X.	Het departement van marine	„ 5,395,294 : 34
XI.	Het departement van oorlog	„ 18,536,900 : 00
		f 65,876,044 : 27
	Provinciale uitgaven, volgens het 142*ſte artikel der grondwet.*	
XII. Hoofdst.	koſten van het beſtuur der ſtaten provinciaal	*f* 962,862 : 86
	te zamen	*f* 66,838,907 : 13

De tegenwoordige wet zal in het ſtaatsblad worden geinſereerd.

II.

Ontwerp eener wet tot vaſtſtelling der middelen, ter voorziening in de uitgaven, begrepen in de eerſte afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1820.

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, bij de 122, 123 en 124 artikel der grondwet, is bepaald, dat de begrooting van de uitgaven van het rijk zal worden geſplitſt in twee afdeelingen; dat deze ſplitſing zal moeten plaats hebben bij de begrooting over den jare 1820, of zoo veel vroeger, als de omſtandigheden het zouden toelaten; dat de eerſte afdeeling zal bevatten alle zoodanige gewone, zekere en ſteeds voortdurende uitgaven, welke, uit den gewonen loop der zaken voortvloeijende, in het bijzonder tot den ſtaat van vrede betrekking hebben; dat deze uitgaven, door de Staten Generaal goedgekeurd zijnde, gedurende de tien daarop volgende jaren, aan geene jaarlijkſche toeſtemming onderworpen zijn, dat er ook over dezelve geene nadere beraadſlaging kan vallen, ten zij de Koning in dien tusſchentijd te kennen geve, dat een gedeelte dier uitgaven veranderd is of geheel opgehouden heeft; dat, bij de goedkeuring van de voorſchreven eerſte afdeeling, tevens voor gelijken tijd worden vaſtgeſteld de middelen, tot vinding dier uitgave beſtemd, en dat deze middelen, eens bepaald zijnde, blijven vaſtgeſteld, gedurende evengemelden tijd, ten zij de Koning, noodig oordeelende, dat een dier middelen gewijzigd of door een ander vervangen wierd, daaromtrent een voorſtel doet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten Generaal, hebben goedgevonden en verſtaan, gelijk wij goedvinden en verſtaan bij deze:

Art. 1. Ter beſtrijding van 's rijks uitgaven, begrepen in de elf eerſte hoofdſtukken van de eerſte afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1820, zullen worden gebezigd de navolgende middelen:

- *a.* 's Rijks directe belaſtingen, zoo als dezelve hierna worden bepaald.
- *b.* De regiſtratie, zegel, griffie-, hijpotheek- en ſucceſſie-regten.
- *c.* 's Rijks inkomende en uitgaande regten, de watertollen daar onder gerekend, mitsgaders de accijnſen, de belaſting op het binnenlandsch gediſtilleerd onder dezelve ſlechts voor drie vierden begrepen.
- *d.* Het regt op de gouden en zilveren werken.
- *e.* De opbrengſt der poſterijen.

2. De grondbelaſting, de perſonele en mobilaire belaſting, het regt op de deuren en venſters, mitsgaders dat op de patenten, zullen worden omgeſlagen of aangeſlagen, geheven, en, bij twaalfde gedeelten, in ieder jaar maandelijks ingevorderd, volgens de wetten en verordeningen, op die belaſtingen en regten beſtaande.

3. De hoofdſommen der navolgende belaſtingen worden bepaald als:

Voor de grondbelaſting, op	*f* 16,028,160.
Voor de perſonele en meubilaire belaſting op	„ 2,706,380.
Voor het regt op de deuren en vengſters op	„ 1,561,240.

Deze hoofdſommen zullen, voor den jare 1820, over de provinciën worden omgeſlagen overeenkomſtig den ſtaat, bij deze wet gevoegd: voor de volgende jaren zal de omſlag over de provinciën nader in overweging worden genomen.

4. Boven de hoofdſommen, in art. 3 vermeld, zullen, op de voorzeide belaſtingen, worden geheven:

Op de grondbelaſting en op de perſonele en mobilaire belaſting *vijftien* opcenten, tot goedmaking der niet inkomende poſten, voor de koſten van algemeene adminiſtratie en regtsplegingen.

Op het regt op de deuren en venſters *ſten* opcenten voor de koſten van het vervaardigen der kohieren, en tot goedmaking der niet inkomende poſten, mitsgaders de gewone gaarderloonen.

5. De regiſtratie-, griffie-, zegel-, en hijpotheek-regten met de tiende verhooging, het regt van ſucceſſie, 's Rijks inkomende en uitgaande regten en accijnſen en het regt op de gouden en zilveren werken, zullen geheven en ingevorderd worden volgens de wetten en verordeningen, op die belaſtingen en regten beſtaande.

6. Ter beſtrijding van de provinciale uitgaven, begrepen in het XIIde hoofdſtuk van de eerſte afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1820, mitsgaders van de genen, welke onder de Rijks-uitgaven niet zijn opgenomen, zullen proviſioneel, en tot zoo lange als, door Ons, op voordragt der Staten van elke provincie, de middelen tot voorziening in de uitgaven zullen wezen goedgekeurd en in werking gebragt, worden geheven, en, gelijk met de hoofdſommen, ingevorderd, *acht* opcenten op de grondbelaſting en op de perſonele en mobi-

naire belasting. Het beloop dezer opcenten, en van de daarvoor in de plaats te stellen middelen, zal door de Staten Provinciaal worden beheerd, onder de verpligting tot rekening en verantwoording.

7. Van de vijftien opcenten op de grondbelasting en op de personele en meubilaire belasting, in art. 4. vermeld, zullen twee opcenten worden afgezonderd tot daarstelling van een fonds, waaruit Wij aan zoodanige provincien, wier aanvrage tot dat einde billijk zal bevonden worden, eene te gemoetkoming in hare uitgaven zullen verleenen.

8. Ter bestrijding der gemeente-uitgaven, zullen, bij voortduring, *vijf* opcenten op de hoofdsommen der grondbelasting, en van de personele en meubilaire belasting worden geheven, tot zoo lange andere bepalingen omtrent de plaatselijke belastingen door Ons zullen zijn goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.

III.

Ontwerp eener wet tot vaststelling der tweede afdeeling over den jaar 1820.

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, bij de 122 en 126 artikelen der Grondwet, is bepaald, dat de begrooting van de uitgaven van het Rijk zal worden gesplitst in twee afdeelingen; dat deze splitsing zal moeten plaats hebben bij de begrooting over den jare 1820, of zoo veel vroeger, als de omstandigheden het zouden toelaten; dat de tweede afdeeling zal bevatten die buitengewone, onvoorziene en onzekere uitgaven, welke, inzonderheid in tijden van oorlog, naar voorkomende omstandigheden, moeten worden geregeld, en dat deze uitgaven slechts voor één jaar worden vasgesteld.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goodvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De tweede afdeeling der begrooting over den jare 1820 wordt vastgesteld op den navolgenden voet:

Hoofdst.		
I.	De Secretarie van Staat, de Hooge Kollegiën en Ambtenaren, tot geen bijzonder vak van administratie behoorende . . . . *f*	87,200 : 00
II.	Het departement van Buitenlandsche Zaken . . . . „	71,500 : 00
III.	Het departement van Justitie . . . . „	15,472 : 50
IV.	Het departement van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat . . . . „	1,355,580 : 00
V.	Het departement van de Hervormde en andere Eeredienst en, behalve dien der Roomsch Katholijken . . . . „	11,150 : 00
VI.	Het departement van den Roomsch-Katholijken Eeredienst . . . . „	101,255 : 05
VII.	Her departement voor het Publieke Onderwijs, de Nationale Nijverheid en de Koloniën . . . . „	837,325 : 00
VIII.	Het departement van Financiën . . . . „	7,123,910 : 81
IX.	Het departement van Marine . . . . „	101,685 , 71
X.	Het departement van Oorlog . . . . „	924,310 : 34
	Te zamen . . . *f*	10,629,389 : 41

2. Ter bestrijding der onvoorziene behoeften, welke, gedurende den loop van den jare 1820, mogten opkomen, wordt ter dispositie van den Koning gesteld eene somma van *een millioen guldens*, te vinden, in de eerste plaats, uit hetgeen de hier vorenstaande uitgaven, beneden de somma, daarvoor toegestaan, mogten komen te blijven; zullende het niet aldus gevondene des noods worden gerangschikt onder de buitengewone uitgaven, van een volgend jaar.

De tegenwoordige wet zal in het Staatsblad worden geïnsereerd.

IV.

Ontwerp eener wet tot vaststelling der middelen ter bestrijding van de uitgaven, begreepen in de tweede afdeeling der begrooting over den jare 1820.

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat, bij de 122ste en 126ste artikelen der grondwet, is bepaald, dat de begrooting van de uitgaven van het rijk zal worden gesplitst in twee afdeelingen; dat deze splitsing zal moeten plaats hebben bij de begrooting voor den jare 1820, of zoo veel vroeger, als de omstandigheden het zouden toelaten; dat de tweede afdeeling zal bevatten die buitengewone, onvoorziene en onzekere uitgaven, welke inzonderheid in tijden van oorlog, naar voorkomende omstandigheden moeten worden geregeld, en dat deze uitgaven, en de middelen ter bestrijding derzelve, slechts voor één jaar worden vastgesteld.

Zoo is het, dat wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de tweede afdeeling der begrooting over den jare 1820, zullen worden gebezigd de volgende middelen:

a. Het gedeelte van 's rijks directe belastingen, waarmede de personele en mobilaire belasting, en het regt op de deuren en vensters, ten bedrage van *veertig* ten honderd, over den jare 1816 en vervolgens, is verhoogd geworden.

b. *Drie en een derde* opcenten op de hoofdsom der grondbelasting voor de uitvoering van het perceelsgewijze kadaster.

c. Een vierde van de belasting op het binnenlandsch gedistilleerd.

d. De inkomsten der domeinen, plantagiën, wateren en bosschen.

e. De inkomsten der beide loterijen.

f. De te storten borgtogten, de opbrengst van te verkoopen nagelen en olieteiten, de inkomsten wegens het uitoefenen van de jagt, die van te verkoopen objecten, behoorende tot de departementen van oorlog en van marine, en alle verdere toevallige baten en restitutiën, en eindelijk

g. Eene somme van *zesmaal honderd duizend guldens*, welke Wij, geheel, of voor zoodanig gedeelte, als aan de bovenstaande middelen en inkomsten, tot dekking der uitgaven, in de tweede afdeeling der begrooting over den jare 1820 begrepen, mogte te kort schieten, uit Onze eigendommelijke fondsen aan 's rijks schatkist zullen verstrekken.

2. De hoofdsommen van de personele en mobilaire belasting, en van het regt op de deuren en vensters, voor zoo verre die, ingevolge het voorgaand artikel, tot bestrijding der uitgaven, begrepen in de tweede afdeeling der begrooting over 1820, bestemd zijn, worden bepaald als volgt:

Voor de personele en mobilaire belasting op . . . . *f* 1,082,550.

Voor het regt op de deuren en vensters op. . . . . „ 624,500.

Zullende deze hoofdsommen over de provincien worden omgeslagen in gelijke evenredigheid, en, met de gewone gaarderloonen, ingevorderd worden op gelijken voet, als het gedeelte van gezegde belastingen, hetgeen, ter bestrijding van de uitgaven, begrepen in de elf eerste hoofdstukken van de eerste afdeeling der begrooting, aanvangende met 1820, is aangewezen geworden.

3. Alle de bepalingen, voorkomende in de wet tot vaststelling der middelen ter vooralening in de uitgaven, begrepen in de eerste afdeeling der begrooting, aanvang nemende met 1820, ten aanzien van het heffen en bezigen van opcenten en gaarderloonen, zullen toepasselijk wezen op het deel der personele en mobilaire belasting, en van het regt op de deuren en vensters, in het voorgaand artikel vermeld.

4. De verhooging van drie en een derde opcenten op de hoofdsom der grondbelasting, voor de uitvoering van het perceelsgewijze kadaster, zal, met de gewone gaarderloonen deswegens, omgeslagen en te gelijk met de belasting ingevorderd worden, volgens de bestaande wetten en verordeningen.

5. Het één-vierde van de belasting op het binnenlandsch gedistilleerd zal, even als de overige drie vierde deelen van die belasting, welke, tot bestrijding der uitgaven, begrepen, in de elf eerste hoofdstukken der eerste afdeeling van de begrooting, aanvangende met 1820, zijn bestemd, en gelijk met dezelve, volgens de bestaande wetten en verordeningen, worden ingevorderd.

Lasten en bevelen, enz.

V.

Ontwerp eener wet, houdende vaststelling van middelen tot stijving van 's Rijks schatkist.

WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben de noodzakelijkheid, om te zorgen, dat 's Rijks schatkist, bij den ingang van het eerste tienjarig tijdvak van gewone uitgaven, niet worde in derzelver geregelden loop gestuit, door gebrek aan middelen, om de nog ongekweten gebleven behoeften van vroegere diensten te bestrijden.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Hetgeen de inkomsten, aangewezen ter bestrijding der staats uitgaven, behoorende tot den dienst van 1819, en vroeger, in werkelijke ophrengst mogten komen te blijven onder het benoodigde tot geheele kwijting dier uitgaven, zal successivelijk worden aangevuld door de daarsteiling van eene genoegzame hoeveelheid werkelijke rentegevende schuld.

2. De dienvolgens in het grootboek der werkelijke schuld in te schrijven kapitalen, zullen, in allen opzigte, een gewoon gedeelte derzelve schuld uitmaken, en rente dragen van den dag af van het halfjaar, waarin de inschrijving geschiedt.

3. De aldus daar te stellene werkelijke schuld, welke de som van *vier en twintig* milioenen nominaal kapitaal niet zal mogen te boven gaan, zal, door tusschenkomst van 's lands amortisatie kas, worden te gelde gemaakt, en zal, door dezelve kas, successivelijk een gelijk montant weder worden vernietigd.

4. Ten einde van 's lands amortisatie-kas hiertoe in staat te stellen, als mede tot vinding van de sommen, benoodigd, om de verschuldigde renten te voldoen, zal, gedurende het eerste tienjarig tijdvak der gewone uitgaven, jaarlijks, boven en behalve de verkoopingen, bij de wet van den 9 februari 1818 geautoriseerd, voor een zuiver reëel montant van *zevenmaal honderd duizend guldens* aan 's rijks domeinen worden verkocht, met dien verstande, dat al het geen van voorschreven som van *zevenmaal honderd duizend guldens* zal komen te resteren, na afbetaling der verschuldigde renten, dadelijk zal worden besteed tot inkoop van werkelijke schuld, welke ingekochte schuld telkens vernietigd zal worden op den eersten januari van het volgende jaar.

Bij gelegenheid der deliberatiën over de begrooting van 's rijks uitgaven, gedurende het tweede tienjarig tijdvak, zal de wijze van voorziening, bij dit artikel bepaald, nader in overweging worden genomen.

5. Van het gebruik der gelden, voortspruitende uit de bij deze wet geautoriseerde inschrijving van werkelijke rentegevende schuld, zal blijken in de jaarlijksche rekening van 's Rijks inkomsten en uitgaven; zullende de verantwoording der, bij 's Lands amortisatie kas, dienvolgens te doene operatiën (tot welke nimmer zullen kunnen worden gebezigd de kapitalen of jaarlijksche toelagen, thans aan de gezegde kas toebehoorende, of, bij vervolg van tijd, door dezelve, hetzij uit eigene middelen, hetzij naar aanleiding van art. 199 der Grondwet, te acquireren), worden begrepen in een afzonderlijk kapittel van derzelver gewone rekening, en het, naar aanleiding van het laatst voorgaand artikel, vernietigd gedeelte der werkelijke schuld telken jare bij openbare aankondiging worden bekend gemaakt.

Lasten en bevelen, enz.

Bij het *eerste* dezer ontwerpen, Edel Mog. Heeren, worden 's Rijks uitgaven voor een tienjarig tijdvak vastgesteld, ten bedrage van *f* 65,876,044,27; terwijl, bij de begrooting van de gewone inkomsten van het Rijk, welke Wij de eer hebben aan U Edel Mog. over te leggen, de middelen, die tot bestrijding dezer uitgaven bij het *tweede* ontwerp van wet zijn aangewezen, tot een totaal van *f* 65,916,019,38 zijn opgezomd.

De begrooting der buitengewone uitgaven over den jare 1820 wordt, bij het *derde* ontwerp van wet, bepaald op *f* 10,629,389,41, en die van het product der middelen, welke tot dekking der voorschreven buitengewone uitgaven, bij het *vierde* ontwerp van wet, zijn aangewezen, welke begrooting wij almede de eer hebben aan U Edel Mog. aan te bieden, stelt daar tegen over, eene som van *f* 10,673,681,96.

De berekeningen, strekkende tot basis der tienjarige en der buitengewone begrooting van uitgaven over den jare 1820, met welker mededeeling de Koning ons insgelijks belast heeft, zullen U Edel Mog. bewijzen, dat de eenige reden, waarom de beide hier voren genoemde sommen van uitgaaf vermeerderd zijn, gelegen is in de voldoening aan den door U Edel Mog. geuiten wensch, dat niet, gelijk tot nog toe plaats had, de kosten van beheer, inning en toezigt van 's Rijks middelen buiten de begrooting zouden blijven.

Alle die kosten zijn thans daarop gebragt, terwijl wederkeerig de begrooting der inkomsten, welke tot dus verre alleen het zuivere bedrag, dat daarvan in de schatkist komt, bevatte,

als nu natuurlijker wijze aankomt het onzuiver product dezelve, zonder eenigen aftrek.

Bij eene naauwkeurige vergelijking der berekeningen, welke tot basis gestrekt hebben der voorgaande begrootingen van uitgaven, met de thans overgelegde, zullen U Edel Mog. verder ontwaren, niet alleen, dat deze laatste veel vollediger zijn, maar ook dat, zoo al voor de beide departementen van den eeredienst, tot verbetering van derzelver inrigting, meerdere sommen zijn gepetitionneerd geworden, daarentegen op nieuw onderscheidene en gewigtige bezuinigingen hebben plaats gehad, welke dit meerdere verre overtreffen.

Wij zullen alleen gewag maken van de ineensmelting van het ministerie van den waterstaat en der publieke werken, met dat van binnenlandsche zaken, van de voorgenomene ontbinding van het hoog-geregtshof van financiën en zeezaken, en van den raad van koophandel en koloniën, mitsgaders van de aanstaande suppressie van twee der hoofd-betaalmeesters en van alle de provinciale betaalmeesters, zijnde ook verder geene sommen op de begrooting van 'sRijks uitgaven voor de kosten van den hoogen raad van Adel uitgetrokken geworden.

Eene andere oorzaak van vermindering der begrootingen van de departementen van justitie, van binnenlandsche zaken, en voor het publiek onderwijs, de nationale nijverheid en koloniën, staat in verband met het XIIde hoofdstuk der tienjarige begrooting, waarbij de kosten van bestuur der staten-provinciaal zijn bepaald op *f* 962,862,86, en met het 6de artikel van het tweede ontwerp van wet, ten gevolge waarvan deze kosten en de verdere objecten, welke thans onder 'sRijks uitgaven niet zijn opgenomen, provinciaal zullen worden gedragen, waar tegen acht opcenten op de grondbelasting en op de personele en mobilaire belasting, minder dan thans, ten behoeve van het Rijk zullen worden geheven, en daarenboven van de vijftien der voor het Rijk overblijvende opcenten nog twee zullen worden afgezonderd tot daarstelling van een fonds, waaruit aan zoodanige provinciën, wier aanvrage tot dat einde billijk zal bevonden worden, eene tegemoetkoming in hare uitgave zal worden verleend.

De maatregelen, welke tot hiertoe zijn genomen, om in de onderscheidene vakken van algemeen bestuur besparingen in te voeren, zijn niet zonder vrucht geweest, en de Koning vleit zich, Edel Mog. Heeren, dat die bezuinigingen, bij vervolg van tijd nog zullen kunnen vermeerderen; maar de nasporingen, welke die goede resultaten en verdere verwachtingen te weeg gebragt hebben, hebben tevens aangetoond, dat de aldus te verkrijgen verminderingen niet zouden kunnen leiden tot eene gelijkstelling der uitgaven met de inkomsten van den staat, bijaldien het onmiddelijk beheer van het gouvernement over vele objecten die provinciaal plegen te worden behandeld, moest blijven voortduren.

Het stelsel, om onderscheidene zaken, in het vervolg, aan de provinciale staten op te dragen, berust op het vrij algemeen gevoelen, dat daarvoor, *in loco*, niet alleen gemakkelijker, maar ook met veel geringere kosten zal kunnen worden gezorgd; dit stelsel, tot wederinvoering van hetwelk men ook aanleiding heeft gevonden in het bestaan der opcenten, die in den oorsprong departementaal waren, en daarna met de schatkist zijn vereenigd, is dan ook als een verder middel tot gelijkstelling der uitgaven met de inkomsten aangenomen geworden; zullende de schatkist thans alleen van de drie en twintig opcenten, welke op de grondbelasting en op de personele en mobilaire belasting worden geheven, het noodige behouden, om te kunnen dekken de kwade posten, en die oorspronkelijke departementale uitgaven, welke bij voortduring begrepen blijven in de begrooting der uitgaven van het Rijk.

Aldus zijn alle de kosten van den eeredienst, die van het openbaar onderwijs en van het hooger justitie wezen; de bezoldigingen der gouverneurs, en de kosten der financiële administratie in de provinciën (alle welke, voor een groot gedeelte, uit de voormalige departementale opcenten plegen bestreden te worden), onder meer dere, ten laste van de schatkist gebleven; terwijl de voorwerpen van dezen aard, welke als nu bij de begrooting van 's Rijks uitgaven niet zijn opgenomen, hoofdzakelijk bestaan in de kosten van het bestuur en de regtspleging in de provinciën, die van de vondeling- en bedelaarshuizen en andere provinciale instellingen.

Eindelijk valt hierbij op te merken, dat thans de bepalingen van de grondwet, ten aanzien van den waterstaat en der publieke werken en wegen, effect zullen sorteren, en dat, met het overdragen van een gedeelte der zorg en van de kosten daartoe relatief, aan de staten-provinciaal, te gelijker tijd aan dezelve zullen worden afgestaan de afzonderlijke inkomsten, welke met het onderhoud dier werken en wegen in verband staan.

Wat de wijze van splitsing der uitgaven, in gewone en buitengewone aanbetreft, vertrouwen wij, dat U Ed. Mog. met de daarbij aangenomene grondbeginselen zullen instemmen, als uit den aard der zaken zelve voortgesproten.

Door de nog niet daargestelde organisatie der regterlijke magt, en de noodzakelijkheid om zich naar bestaande daadzaken, en niet naar nog onzekere, in het vervolg te arresterene, wettelijke bepalingen, in de te makene berekeningen te gedragen, is men gedwongen geworden de thans nog daar zijnde hooge geregtshoven in die berekening te comprehenderen; dan deze zwarigheid is gering, vermits men voorzien kan, dat de als nu gepetitionneerde sommen genoegzaam zullen zijn, om ook naderhand de kosten der nieuwe inrigting van het hooger justitie-wezen te bestrijden.

Bij de tweede artikel van het derde ontwerp van wet houdende vaststelling der tweede afdeeling van de begrooting over den jare 1820, wordt bepaald, dat, ter bestrijding der onvoorziene behoeften, welke gedurende den loop van dat jaar mogten opkomen, ter dispositie van den Koning gesteld zoude worden een milioen guldens, te vinden, in de eerste plaats, uit hetgeen de buitengewone uitgave van 1820 beneden de som, daar voor toegestaan, mogten komen te blijven, en dat het niet aldus gevondene, des noods, konde worden gerangschikt onder de buitengewoone uitgaven van een volgend jaar.

Dit artikel, Ed. Mog. Heeren, is deszelfs oorsprong verschuldigd aan dezelfde beweegredenen, die aanleiding hebben gegeven tot het 2de artikel der wet van den 24sten december 1818, waarbij 's Rijks inkomsten en uitgaven over 1819 geregeld worden; de naauwgezetheid, waarmede thans alle de uitgaven beperkt zijn, vordert deze voorzorg.

Bij de inzage van het vierde der aangebodene ontwerpen van wet, hetwelk de middelen vaststelt ter voorziening in de buitengewone uitgaven over den jare 1820, zullen U Ed. Mog. eene splitsing tusschen deze middelen, en die, welke tot bestrijding der tienjarige begrooting zijn aangewezen bewerkstelligd vinden, welke met zorge aldus is ontworpen, gevonden, en tevens met in achtneming van hetgeen ondervinding, voorgaande discussiën, en de natuur zelve van ieder middel aan de hand gaven.

De aard der objecten, welke onder de buitengewone uitgaven gebragt zijn, toont aan, dat er met grond op successive vermindering of geheele ophouding van sommige derzelve kan gehoopt worden, en er dus een vooruitzigt bestaat, dat, na verloop van eenige jaren, de tegenwoordige lasten zullen kunnen worden verminderd. Z. M. heeft daarom ditmaal geene nieuwe belastingen willen voordragen, maar beter geoordeeld, om hetgeen de begrooting van 's Rijks buitengewone inkomsten voor den jare 1820, beneden het montant der uitgaven blijft, met eene bijdrage van *f*600,000:00 uit deszelfs eigendommelijke fondsen aan te vullen; het past ons niet hieromtrent meerder te zeggen; U Ed. Mog. zullen deze opoffering ten algemeenen nutte op prijs weten te stellen.

De vier hiervoren ontwikkelde onderwerpen van wet regelen 's Rijks financielen toestand voor het vervolg.

Het *vijfde*, houdende vaststelling van middelen tot stijving van 's Rijks schatkist, staat daarmede in een onmiddelijk verband, vermits het meer dan onvoorzigtig zoude geweest zijn, bij den ingang van het eerste tienjarig tijdvak van gewone uitgaven, die schatkist bezwaard te laten met ongedekte behoeften van vroegere diensten.

Het is U Ed. Mog. uit vroegere beraadslagingen bekend, dat er dusdanige behoeften bestaan; zij weten, dat de opbrengst der inkomsten van 1818, onder de daarvan geformeerde raming is gebleven, en zulks zal nader blijken uit de rekeningen wegens de algemeene begrooting van ontvangsten en uitgaven, dienst 1815–1818, opleverende een algemeen overzigt van den toestand van 's Rijks schatkist op het tijdstip van 1e januari 1819, welke wij gelast zijn, tevens met de jaarlijksche rekening der ontvangsten en uitgaven van het Rijk, gedurende den jare 1818, aan U Ed. Mog. mede te deelen; terwijl, wat den dienst van 1819 aanbetreft, hoezeer de opbrengst van 's Rijks accijnsen vooruit gaat, daarentegen andere bronnen van inkomst onder den drang der omstandigheden lijden, en vooral 's Rijks inkomende en uitgaande regten; een gemis, hetwelk zich in geene mindere mate bij andere handeldrijvende volkeren doet gevoelen.

Bij de keuze der middelen om hierin te voorzien, heeft, aan den eenen kant, al wederom de overhand gehad de wil, om vermeerdering of verhooging van belastingen, ten behoeve van de schatkist te vermijden, en, aan den anderen kant, heeft men de hoop durven voeden, dat de tijdelijke vermeerdering der werkelijke schuld, des noods en ten hoogste, met een nominaal kapitaal van vier en twintig millioenen, waarvan de renten, en eventuële vernietiging, aanvankelijk zijn gewaarborgd door eenen vermeerderden verkoop van domeinen, geenen nadeeligen invloed op den stand van dit gedeelte onzer publieke fondsen zal uitoefenen, vooral wanneer de te gelde making van dat kapitaal en de successive weder in koop en vernietiging van een gelijk montant aan de zorge van 's lands amortisatie-kas worden toevertrouwd.

Het zij ons geoorloofd, Ed. Mog. Heeren; de door Z. M. ons opgedragen taak te mogen voleindigen, met aan U Ed. Mog. den staat der gemaakte vorderingen van 's lands amortisatie-kas mede te deelen, naar aanleiding van het gestatueerde bij het 6de artikel der wet van den 12den januari 1816.

Dezelve berust op de rekening der generale-directie van de gezegde kas, gesloten, als gebruikelijk, op den laatsten der afgeloopen maand, en reeds aan de daartoe bevoegde en geroepene commissarissen naar behooren opengelegd.

Het zal ongetwijfeld U Edel Mog. aangenaam zijn te vernemen, dat deze staat eene vrije bezitting aanwijst van een kapitaal *f*5,000,000:00 inschrijvingen werkelijke rentegevende schuld; *f*22,314,000:00 inschrijvingen uitgestelde schuld; *f*13,686,600:00 in kans biljetten van de uitgestelde schuld; en *f*2,980,557:91½ in gereeden gelde.

De president bedankte den heere minister van financiën voor de gedane mededeelingen, en zeide, dat de vergadering zich met het onderzoek der voorgelezen ontwerpen van wet en de beraadslagingen daarover zoude bezig houden.

Z. Exc. de minister en de heeren directeurs-generaal, wederom naar buiten geleid zijnde; zeide de president, dat, daar genoegzaam alle de voorgelezene stukken reeds gedrukt waren, dezelve op morgen aan de leden zouden kunnen worden rondgedeeld, terwijl de vergadering besloot, de vorenstaande ontwerpen van wet aan het onderzoek der afdeelingen te verzenden.

De vergadering werd gescheiden tot nadere bijeenroeping en veranderd in geheim-comité.

MENGELINGEN.

Het volgende is een Uittreksel uit het Dagboek, gehouden door den tweeden luitenant Mens, *aan boord van het op de reis naar Banda op den 8sten maart jl., verongelukte transportschip* Marijann.

Den 4 maart des morgens 8 uur, ligten wij het anker en verlieten met eenen voorspoedigen wind de reede van Sourabaija. Ten 3 ure nadenmiddag verliet ons de loots. Van den 5 tot den 8 bleef de wind voorspoedig. Den 8 maart des avonds ten 11½ uur, in de wacht van den stuurman, hadden wij het ongeluk bij voorspoedig weer en wind op eene klip te zeilen. De kapitein liet terstond alle zeilen bijzetten, om zoo mogelijk weder los te raken, dan dit was te vergeefs en men was genoodzaakt de zeilen los te snijden, om het omslaan van het schip voortekomen. Aan de eene zijde van het schip was geen grond te peilen, terwijl wij aan de andere zijde maar twee vadem water hadden. Zoo bleven wij den nacht in eenen akeligen toestand doorbrengen. Het weer begon onstuimig en regenachtig te worden en de brik stootte zoms zoo hard, dat het niemand op de been kon houden. De punt van de klip waarop wij vast zaten was door huid en romp van het schip gedrongen en ligtede zigtbaar de ballast op. Er werd van tijd tot tijd gepeild en wij merkten dat het water begon te rijzen. Des morgens ten 4 ure raakte het roer los en uiteen, waarop men hetzelve binnen boords haalde. Hierop peilde men en bevond dat het water reeds 5 voeten gerezen was. Wij gaven dan nog geen moed verloren en begaven ons met alle man aan het werk om de ballast over boord te werpen. Dezelve bestond uit dakpannen, ijzerenhoepels en leggerduigen. Dit baatte echter weinig en wij moesten tot de uitwerping van gouvernements goederen overgaan. Dezelve bestonden meestal uit kisten met monteringstukken enz. Hiermede ons een paar uren bezig gehouden hebbende, bemerkten wij, dat dit van geen nut was en de goede moed die ons tot dus verre was bijgebleven, begon ons van lieverlede te verlaten. Het was nu omtrent 7 uren 's morgens. De wind nam van tijd tot tijd toe en de brik stootte verscheiden keeren zoo heftig op de klip, dat het niemand aan boord kon staande houden. Het was thans droevig aantezien, hoe de een den anderen aanzag als of hij hulp van hem verwachtte, terwijl de vrouw van den luitenant *Nijman* met hare twee, onnozele wichtjes een deerniswaardig voorwerp voor ons was, 'twelk wij nog eene poos in

onkunde, van het misselijken nog aftewenden, onheil zochten te houden. Ten 9 ure stond het water reeds over de ballast uit en er bleef ons niets anders over, als de masten over boord te kappen. Dit liep, niettegenstaande de zware slingering van het schip, zonder ongeval af, en de houtwerken werden zoo dat dezelve over boord lagen, met touwen vastgemaakt, om in den vervolge gebruikt te worden.

De pompen waren in zoo slechten staat, dat wij er geen nut van konden hebben. Tusschen 10 en 11 uren liep het schip vol water en viel daardoor naar bakboords zijde over. Wij hadden nu geen hoop meer op het behoud der brik, besloten echter om het uiterste aftewachten. Om 12 uur sloeg de branding dermate over het schip, dat de kanonnen aan bakboord zijde niet meer zigtbaar waren. De toestand van het schip was zoodanig, dat een vlottaken van hetzelve ons zeker zoude hebben doen zinken. De timmerman was reeds sedert den morgen bezig, de groote boot, die in een slechte staat was, te repareren en de naden met vet te smeren. Naderhand werd dezelve over boord gezet, wanneer wij bevonden, dat gestadig twee man noodig waren om het water uit te hoozen. Daar wij berekenen konden, dat de groote boot de equipagie niet zoude kunnen bevatten, zoo werden wij te rade, zoo goed als mogelijk een vlot zamen te stellen, hetwelk ons uit hoofde van den harden wind zeer moeijelijk viel.

Onze sterkte bedroeg 62 man; bestaande uit 2 officieren, eene vrouw en twee kinderen, 15 europische fuseliers, een kapitein, een stuurman, een bootsman, 36 matrozen, 2 inlandsche vrouwen en een kind. Wij beijverden ons een tonnetje met water en wat beschuit aan boord van de boot te krijgen en maakten vervolgens schikkingen om het volk in de groote boot en op het vlot te verdeelen. De kapitein, stuurman en de beide officieren bleven het laatst aan boord en stapten niet eer over, voordat het water om de masten spoelde. Wij sneden daarop het touw los en overlieten ons aan de woeste baren. Van den beginne af aan waren wij ongerust omtrent het vlot, en onze vrees bleek maar al te gegrond te zijn, daar het op eene kleine distantie van het schip reeds uit elkander sloeg. Gelukkig redden zich alle de daarop zijnde personen, met uitzondering van een fuselier, in de uit voorzorg medegenomene kleine boot, die wij vervolgens [illegible]. Wij waren met 46 menschen in de groote boot en hadden de grootste moeite van de wereld om ons in evenwigt te houden. Tegen den avond begon de wind en zee wat te bedaren en dit gaf een weinig moed aan een ieder. Dan, met het aanbreken van den nacht werd het weder onstuimig. Ten twaalf ure sloegen de golven geweldig over ons henen en ten een ure hadden wij één en een half voet water in. Om de boot te ligten werd nu besloten alle onze medegenomene goederen, behalve het proviand, over boord te werpen en dit was nog al van veel nut. Om het water uit te hoozen nam men, daar het aan een instrument daartoe ontbrak, zijne vlugt tot eene blikken trommel waarin de kapitein zijne papieren had. Wij konden echter weldra niemand [illegible] scheppen meer overhalen en de kapitein en ik deden het daarom beurt om beurt, waardoor wij tamelijk vorderden. Dit duurde echter maar eenen korten tijd, eene geweldige golf slingerde ons vreeslijk in de hoogte en wij schepten op eens zoo veel water in, dat wij aan alle redding vertwijfelden. Onze beste pogingen om het water uit te scheppen bleken vruchteloos te zijn en dit vermeerderde zeer de algemeene consternatie. De timmerman kroop daarop op handen en voeten door de boot en vond twee lekkagen, welke hij, op eene bijna onbegrijpelijke wijze verholp, door in het donkere van den nacht met zijn handbijltje van een ten allen gelukke aanhanden zijnde stuk hout twee pennen te kappen en dezelve met lappen omwikkeld in de openingen te stoppen. Niettemin drong er zoo, dat de naden veel water in de boot, en er moesten twee à drie man bestendig aan het scheppen blijven. Tegen den morgen begon het weer iets te bedaren; en wij zagen met groote vreugd den dag (10 maart) aanbreken. De zee bedaarde, de manschappen, zich aan de verwarmende stralen der zon [illegible], begon de kapitein te vragen, wanneer hij dacht dat wij land zouden kunnen in het gezigt krijgen. Tegen den middag begon men er aan te denken dat er nog wat beschuit meer zijn. Dezelve werd voor den dag gehaald en op raad van den kapitein zoo karig ingedeeld dat wij drie dagen daar mede toe konden komen. Op ieder hoofd kwam dagelijks een kwart beschuit. Het water bepaalden wij op eene halve flesch daags. Tot de uitdeeling diende een lieve kokier. De nacht was dragelijk goed doorgebragt en des anderen daags (11 maart) zeide men de kapitein, die een kompas en een stuk van eene kaart had medegenomen, dat wij tegen den middag het eiland Flores zouden in het gezigt krijgen, hetwelk ook in der daad zoo uitviel. Nu schepten wij weder goeden moed, wij hadden een voorspoedig windje en vorderden met onze kleine mast en ellendig zeiltje nog al vrij wel. Tegen den avond waren wij digt onder het land, moesten echter uit vrees van ongelukken weder zee kiezen. Voor en aleer dit te doen werden wij echter te rade, de op het sleeptouw hebbende sloep met de 16 matrozen vooruit te zenden, om dat dezelven thans met *pagaijen* (roeijen) aan land konden komen en ons aldaar van nut zijn. Wij werden daartoe zooveel te eerder overgehaald, om dat wij bij het uitreiken der vivres, zwaar tegen elkander hadden gestoten, waarbij de sloep zoodanig was beschadigd, dat het voorreinde met een touw moest zamengebonden worden. Wij zagen dezelven goed vooruit komen, dan, eensklaps veranderde het weer en een hevige windvlaag dreef ons zeewaarts in, zoo dat wij elkander spoedig uit het gezigt verloren. Ten tien ure bedaarde het weder en wij bragten de nacht tamelijk gerust door. Des morgens (den 12 maart) zagen wij *Flores* weder, liepen digt onder wal, dorsten ons echter niet aan land begeven, daar wij nergens een spoor van huizen of menschen ontwaarden en alles even wild en woest er uit zag. Ten 1 ure kregen wij het eiland *Adanara* in het gezigt, hielden daarop aan en waren omtrent ten 2 ure het strand van hetzelve genoegzaam genaderd, dan daar wij verscheiden kanoos op ons zagen afkomen, dachten wij het beter te zijn, dezelven aftewachten. Dezelven naderden ons met een groot geraas, waarop wij een witten doek aan ons zeiltje bevestigden, om onze vredelievende gezindheid daarmede aan den dag te leggen. Zoodra zij bij ons waren, sprongen zij met groot geweld in onze boot en vielen op de weinige goederen die nog in ons bezit waren, aan. Daar wij de wapenen van de brik, bestaande in 8 geweren, 2 pistolen, 2 donderbussen en 8 sabels mede hadden genomen, zoo vatteden wij dezelve op, om geweld met geweld te keeren, waarop deze ruwe gasten weder over boord sprongen. Kort daarop kwam eene prauw van den Koning afgezonden, die vragen liet om den kapitein te spreken. Dezelve ging alleen aan land, hoewel wij aanboden hem te verzellen, dan daar hij ons wat te lang weg bleef, gingen wij met een man of vier gewapend aan land, alwaar wij den kapitein van meer dan 200 inboorlingen omringd vonden. Dezelve verhaalde ons dat de Koning ons ontvangen wilde, echter zonder wapenen. Dit dunkte ons intusschen niet aanneembaar en wij verklaarden aan den koning, dat wij ons dan liever weder in zee wilden begeven. Daarop vroeg de koning een geweer ten geschenk, hetwelk hem gegeven werd, en nu mogten wij gewapend aan land komen. Men wees ons eene plaats aan, en, daar wij van deze menschen, die van kop tot teenen gewapend waren, omringd bleven, zoo, dachten wij het nuttig te zijn wacht te houden, hetwelk door soldaten en matrozen gezamenlijk gedaan wierd. Den 13den maart met het aanbreken van den dag kwam de koning ons opzoeken en vroeg weder om twee geweren, die hem echter geweigerd werden, hetwelk hem een zeer zuur gezigt deed trekken. Daar wij hoorden dat er schapen te koop waren, vroegen wij den koning daarom, die ons twee voor 5 ropijen het stuk afstond. Ten gelukke had de kapitein geld bij zich. Daar wij geen rijst konden bekomen kochten wij van den koning tegen eenen duuren prijs Turksche tarwe (*jagon*), maakten vuur aan en roosteden dezelve op de inlandsche wijze. Tegen den middag werden de kapitein, stuurman, de beide officieren, mevrouw *Nijman*, en hare kinderen bij de koninklijke familie verzocht, die zeer nieuwsgierig was, Europeanen te zien. Wij begaven ons dan op weg en moesten, om naar de koninklijke residentie te geraken, eenen vrij hoogen berg beklimmen. Boven op denzelven vonden wij eenige hutten en het huis des Konings. Hier werden wij op een bordje slechte rijst en kerri onthaald. Onder het eeten vroeg de Koningin om de kinderen eens te mogen zien. Mevrouw *Nijman* ging daarop met hare kinderen in de hut van de Koningin, alwaar door eene prinses eene naauwkeurige bezigtiging van de kinderen plaats vondt, om dat dezelve zich verbeeldde, dat de Europeanen op eene andere wijze als de Maleijers geschapen waren. Na den afloop der maaltijd kwam een jong prinsje naar mij toe loopen, greep naar de knoopen aan mijn buisje en vroeg, of dit goud was. Hij, noch de Koning schenen mijn antwoord dat het koper was te willen gelooven en daar het prinsje er om verzocht, sneed ik een af, met wiens bezit hij zeer verheugd was. [illegible] Wij namen daarop afscheid van de vorstelijke familie en begaven ons weder naar ons volk. Den 14 maart kwam een Portugees van een der naburige eilanden aan, die een weinigje rijst te verkoopen bragt, hetwelk ons zeer gelegen kwam. Wij dachten niet anders, als dat de 16 matrozen in het sloepje zouden verloren zijn, dan tegen den avond kwamen weder twee Portugezen in eene prauw aan, die ons verhaalden, dat er 15 man op het eiland *Solor* waren aangekomen. Wij hadden *Solor* in het gezigt en konden hetzelve naar hun zeggen in een halven dag bereiken. Daar wij hoorden, dat aldaar christenen woonden, deed ons dit besluiten, zoo mogelijk derwaarts overtegaan. Den 15 maart kwamen van *Solor* twee groote prauwen aan elkander gebonden en onze sloep waarin de 16 matrozen waren geweest daarover liggende. De koning deze sloep ziende, begeerde dezelve te hebben en de kapitein wilde hem dezelve in ruiling overdoen voor eene prauw die de koning op strand had liggen, dan dit gelukte niet en wij moesten er toe overgaan deze prauw voor eene goede som intekoopen, om dat wij ons niet meer alle in de groote boot dorsten wagen. De prauw werd dadelijk in het water gelaten en de kapitein maakte nog een accoord met den koning om ons nog eene prauw op *Solor* natezenden tegen betaling van 15 spaansche matten en 2 geweren. Wij maakten nu schikkingen, kochten nog wat *jagon* in, en verdeelden het volk op de prauw en in de groote boot. Des middags om 5 uur staken wij van land en kwamen des avonds omstreeks tien ure op het eiland *Solor* aan. Hier was geen koning; maar eene koningin voerde hier het gezag. Dezelve onthaalde ons op een kopje thee en daarna rijst. Ook voor het volk werd gekookt.

Den 16 maart kochten wij een varken, waarvoor wij 10 spaansche matten geven moesten. Daar er geen rijst meer op dit eiland was, moesten wij ons met *jagon* en eenige wild wassende groentens behelpen. Tegen den avond kwam de koning van *Adanara* met de door ons gekochte prauw aan zeilen. Hij kwam echter niet aan land en verzocht om de geaccordeerde 15 piasters en 2 geweren. Dezelve ontvangen hebbende liet hij ons nog eens dezelve som afvorderen, onder bedreiging de prauw anders niet te zullen afgeven. Dit hoorende schoten wij alle toe, liepen door het water en sleepten met geweld de prauw op strand, lieten ook door een paar fuseliers wapens halen om des noods ons in het bezit te handhaven. De koning, deze aanstalten ziende, liet zijn volk, hetwelk nog in de verkochte prauw was, terugkomen, riep den kapitein toe, dat het zoo goed was en wenschte ons vervolgens eene goede reis. Naderhand hoorden wij door de oude koningin van *Solor*, dat dit koningje van *Adanara* een groote schurk en rover is, en zich weinig aan het vergieten van menschenbloed kreunt; waarom zij ons geluk wenschte, dat wij zoo goed van hem waren afgekomen.

Den 17 maart namen wij afscheid van de brave koningin van *Solor*, die ons naar haar vermogen zeer goed heeft behandelt. Wij liepen in zee en bereikten tegen den avond een klein eiland, waar wij de nacht besloten doortebrengen. Bij het landen vlugteden alle de inwoonders, die met honderden aan het strand stonden, het gebergte in. Wij volgden hen en kwamen zoo doende bij den koning, die ons zeer wel onthaalde en aan ons volk rijst gaf. Des anderen morgens ten vijf ure begaven wij ons weder in zee, na op aanraden van den kapitein de voorzorg gebruikt te hebben, ons voor een dag of vijf met levensmiddelen te voorzien. Dezelve bestonden uit jagon, een weinigje rijst en vruchten. Zoo bragten wij vier dagen toe, tot dat wij op den 22 maart het eiland Timor in het gezigt kregen. Wij kwamen des middags ten 3½ ure in den haven van Coepang aan, alwaar wij door den resident den heer *Halewijn*, zeer minzaam ontvangen werden.

VERWONDERING.

Die 's hemels stand noch omloop kent,
Hoe na aan 's werelds as
De kar van 't Noordgestarnt zich wendt,
En waarom die den wagen ment
Terwijl hij vroeg den stroom ontrent
Laat neêrduikt in den plas,
Die blijft voor de uitgespannen tent
Van 't vonkelende firmament,
Verzuit op ieder pas.

Verbleekt de volle schijf der maan,
Wen zij den donkren rand
Van 's aardrijks schaduw ingegaan,
De starren schaamrood op ziet staan,
Die ze eerst op 's hemels ruime baan
Verduisterde in hunn' brand;
Het bijgeloof drijft volken aan
Om straks den wapenklank te slaan
Tot heuren onderstand.

Maar wie, wanneer het stormgeweld
Van uit het Noorden blaast,
En 't zeenat dan, zijn' boord outsneld,
Tot hemelhooge heuvels zwelt,
Het strand met baren beukt en knelt,
En zich te berste kaatst;
Of wen 't bevrozen waterveld
Door Febus lentegloed versmelt;
Wie staat er voor verbaasd?

(Het vervolg in het tweede Bijvoegsel.)

TWEEDE BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den* 13*den* MEI, 1820.

(Vervolg van het Bijvoegsel.)

Van waar dan zulk een onderscheid?
Eenvoudig is de reên:
Verwondring volgt de onwetendheid,
Daar de oorzaak in 't verborgen leidt;
En alles wat men niet verbeidt
Beroert, in 't wuft gemeen,
De harten, kwalijk voorbereid.
Dan, waar de kennis licht verspreidt,
Verdwijnt wat wonder scheen.

*

SEHNSUCHT.

Leise spielt des Westes Flügel
Durch das dämmernde Gefild,
Ruhe fliesst um Thal und Hügel,
Aus des Teiches blauem Spiegel
Glänzen Sterne, klar und mild.
In des Haines dunklen Aesten
Schläft die Melodienwelt,
Und der Purpursaum im Westen
Bleicht von mattem Licht erhellt.

Und vertieft im süszen Wahne,
Der mich selig einst umfing,
Sitz' ich hier im schwanken Kahne;
Doch des Segels muntre Fahne
Preszt und hemmt der Mastenring.
Ueberdroht vom Felsenhange
Will ich fort und bleibe hier,
Und die glatte Ruderstange
Liegt bewegtlos neben mir.

Eine säumt, sich einzustellen!
Säze sie im leichten Kahn,
Würde flugs das Segel schwellen,
Durch die klaren Silberwellen
Furchte lustig sich die Bahn.
Wo das Boot vor Anker bliebe,
In des Eilands Erlenhain,
Würde der beglückten Liebe
Kein Verräther nahe seijn!

Leeres Harren! eitles Ringen!
Deiner Sehnsucht Ruf vermag
Nicht zu ihrem Ohr zu dringen!
Klagen deiner Brust verklingen,
Wie des Schwanes Flügelschlag!
Ferne liegt, von Nacht umfangen,
Das beseligte Gebiet,
Das dein brennendes Verlangen
[illegible]

Steht auch sie in duft'ger Kühle
Schwermuthsvoll nach mir gekehrt?
Oder hat der Sinnenspiele
Bunter Tand, im Weltgewühle
Gauklerisch ihr Herz bethört? —
Schützt, o schützt, ihr ewgen Mächte,
Vor des Dämons Tücke mich,
Der, entschlüpft dem Schoos der Nächte,
Unheil drohend mich beschlich!

Nein, ihr Auge kann nicht trügen;
Keines Wechsels sich bewuszt
Wird des Herzens Adel siegen!
Wahrheit wohnt in ihren Zügen,
Treue wohnt in ihrer Brust.
Heimgekehrt aus fremder Weite,
Süsz erquickt nach Angst und Mühn,
Wird aufs neu an ihrer Seite
Mir das Glück der Götter blühn!

Fliehet hin, ihr trüben Tage!
Denn wie Wellenspur zerfliesst,
Schwinder, was ich träum' und klage,
Wenn aus eurem Sarkophage
Mir die Hoffnungspalme spriesst.
Unbezwinglich regt im Herzen
Sich der Sehnsucht Wehgefühl;
Aber süsz sind ihre Schmerzen,
Aber reizend ist ihr Ziel!

*

LE désir du néant convient aux scélérats.
Non, je ne peux penser que la nuit du trépas
Eloigne avec nos jours ce flambeau de notre ame
Qu'alluma l'éternel d'une céleste flamme.
La vertu malheureuse en ces jours criminels —
Annonce à ma raison des siècles éternels.
Pour la seule douleur la vertu n'est point née;
Le ciel a fait pour elle une autre destinée.
Plein de ce juste espoir, je m'élève aujourd'hui
Vers l'être bienfaisant qui me créa pour lui.
Je vois, avec transport, la fin de ma carrière,
Où doit naître à mes yeux l'immortelle lumière.
Dans cette nuit d'erreur la vie est un sommeil,
La mort conduit au jour, et j'aspire au réveil.

Advertentie.

NARIGTEN worden verlangd zoo wel omtrent het overlijden als ten aanzien der familie betrekkingen van *Christiaan Ritter* geboren te *Braufels*, groot hertogdom van den neder-rhijn, weke in 1739 in dienst der Oost-indische Compagnie uit *Middelburg* naar *Java* is overgegaan met het schip OUWERKERK, en na te *Batavia*, als logement-houder eenige jaren te hebben gewoond aldaar moet zijn overleden. Een ieder die aangaande dezen persoon of zijne achtergelatene familie eenige zekere berigten kan geven, wordt bij dezen verzocht daar van mededeeling te willen doen aan

Den Resident van Batavia
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.
BATAVIA, *den* 28 *april* 1820.

Bekendmaking.

DE resident van Batavia is in ervaring gekomen, dat niettegenstaande de termijn van betaling der belasting op de paarden en rijtuigen voor dit jaar reeds verloopen is, even wel nog een groot aantal belasting-schuldigen in zijne residentie achterlijk zijn gebleven niet alleen, in de geheele of gedeeltelijke betaling derzelve, maar ook zelfs in het doen der aangifte aan den pachter van dit middel, van het aantal paarden, welke een ieder in den loop van dit jaar zal aanhouden, niettegenstaande de wijkmeesters in derzelver respective wijken, tot dat einde aan de ingezetenen de lijsten hebben aangeboden, maar op welke verscheiden derzelven hebben kunnen goedvinden, niet te teekenen, schoon een en ander zoo duidelijk bij de wet bepaald is.

De resident welmeld heeft dus gemeend de genoemde belasting-schuldigen hier aan te moeten herinneren, en noodigt dezelven mitsdien, een ieder voor zoo verre hem aangaat, om binnen den tijd van veertien dagen, gerekend van heden, [illegible] den pachter van voorschr[illegible] van en voor het getal [illegible] betaling te doen [illegible] hetwelk hij in den loop van dit jaar zal aanhouden, sub pœne van in het tegen gestelde geval te zullen beloopen, de bij de wet bepaalde boete van tien gulden, voor ieder paard, hetwelk zal zijn verzwegen, of waarvan de betaling niet geschied zal zijn; wordende bij deze het publiek ter kennisse gebragt, dat aan den pachter in overeenstemming met het regt hem deswegens bij de pacht-conditien toegekend, als nu de vrijheid is gegeven, om de stallen der perzonen welke hoegenaamd geene opgave gedaan hebben, of wier opgaven worden gesuspecteerd, van tijd tot tijd te visiteren.

BATAVIA, *den* 2 *mei* 1820.
De resident van Batavia.
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Bekendmaking.

DE resident van Batavia als daartoe gemagtigd, maakt bij deze bekend dat hij voornemens is, alhier te doen verkoopen:

Een partij Vogelnestjes, Tin, Koffij, goede Specerijen en goede Rijst;

dat op zaturdag den 13den mei daar mede een begin gemaakt, en op de volgende zaturdagen zal voortgegaan worden, tot zoo lange de ter verkoop geprojecteerde hoeveelheden van deze artikelen, geheel zullen zijn verkocht; dat bij diezelfde gelegenheid ook zal worden verpacht de vergunning van een Chinesche jonk om in den jare 1821 van *Emui* naar *Maccasser* te mogen varen; een en ander op zoodanige conditien, als ten dage der verkoopingen en verpachting, zullen worden bekend gemaakt, onder welke, speciaal *die* zijn ten aanzien van de vogelnestjes, die op twee maanden crediet, en de vergunning van een Chinesche jonk hier boven vermeld, die op een jaar crediet, zullen afgestaan worden, dan, wanneer de pachtschat hiertoe termen aanbied.

Iedere verkooping zal beginnen des morgens ten half negen ure, en zal plaats vinden voor de westzijdsche pakhuizen.

BATAVIA, *den* 10*den mei* 1820.
De resident van Batavia.
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Bekendmaking.

DE resident van Batavia als daartoe behoorlijk gemagtigd, maakt bij deze bekend: dat hij voornemens is, op aanstaanden woensdag den 17 dezer des morgens om *half negen* ure, voor de westzijdsche pakhuizen alhier te verkoopen:

Een partij geïnfecteerde specerijen, beschadigde Rijst, provisien, goederen, en meubelen, en wat meer ten dagen van verkoop zal worden opgeveild, een en ander op de gewone voorwaarden, op welke door het Vendu-kantoor alhier verkoopingen worden gehouden, en ten aanzien van de specerijen, dat de koopers dezelve in een der lands pakhuizen voor hunne eigene rekening zullen mogen verkalken, sorteren en verwerken.

BATAVIA, *den* 10*den mei* 1820.
De resident van Batavia
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.

Advertentie.

NARIGTEN worden verlangd, zoo wel omtrent het overlijden, als ten aanzien der familie betrekkingen van *Jean Louis Desacquespée*, geboren te *Parijs*, welke, na te *Batavia* als winkelier of herbergier eenige jaren te hebben gewoond, aldaar gaande deze persoon of zijne achtergelatene familie, eenige zekere berigten kan geven, wordt verzocht daar van mededeling te willen doen aan

den resident van Batavia.
P. H. VAN LAWICK VAN PABST.
BATAVIA, *den* 12*den mei* 1820.

Advertentie.

DE in- en opgezetenen van Sourabaija worden bij deze geïnformeerd, dat in de aanstaande maanden van *mei* en *juni* dagelijks (zon- en feestdagen uitgesloten) op het bureau van politie zal worden gevaceerd, tot den ontvangst der belasting van de slaven-tax voor het jaar 1820.

SOURABAIJA, *den* 25 *april* 1820.
De resident.
DE SALIS.

Advertentie.

OP maandag den 22sten mei, zal door den ondergeteekenden kolonel directeur der fortificatien, ten zijnen huize in het kampement van de genie te Weltevreden, publiek worden uitbesteed.

De bouw van twee blokken, elk van zes officiers woningen op Weltevreden, en te gelijkertijd het maken van twaalf pedatties met wagenwielen, en een waarlooswiel bij elke pedattie.

Alles overeenkomstig de plans en beschreven voorwaarden daarvan, welke acht dagen bevorens ter lezing zullen liggen, ten kantore van den majoor *F. D. Cochius*, eerst aanwezend ingenieur der eerste groote militaire afdeeling, en van den architect der civiele gebouwen te Batavia.

WELTEVREDEN, *den* 4 *mei* 1820.
De kolonel Directeur voornoemd.
J. C. SCHULTZE.

Advertentie.

De hoofd-inspecteur van den waterstaat op het eiland Java, gedenkt, krachtens autorisatie van Zijne Excellentie den Heere Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal over Nederlandsch Indië, op Vrijdag den 2den juni eerstkomende, des morgens ten 9 ure, ten kantore en overstaan van den heere resident van Batavia, onder nadere approbatie publiek aan de minstei-schende uittebesteden.

1. Het repareren van *acht* houte bruggen in en buiten de stad Batavia.
2. Het vernieuwen van twee bruggen, nabij de Kampong Gatap op de weg van Jaccatra naar de Southaar.
3. Het repareren van twee bruggen, boven Tana abang, als mede het vernieuwen der leuning langs de westerweg.

Het bestek en conditien zal acht dagen voor de aanbesteeding, in de Hollandsche en Inlandsche talen ter lezing liggen ten kantore van den resident te Batavia, als mede van den ondergeteekende op Molenvliet en ten zijnen huize op Rijswijk, alwaar de noodige inlichting zal worden gegeven, en drie dagen voor de aanbesteeding des morgens van 7 tot 9 ure door de district opzieners van den waterstaat, aanwijzing in loco worden gedaan.

De hoofd-inspecteur voornd.
J. PEEREBOOM.

Batavia, *den* 11 *mei* 1820.

Post-kantoor te Batavia.

Wordt ter kennisse van het publiek gebragt, dat aan het Post-kantoor te Batavia pakketten ter verzending van brieven geopend zijn, om te worden verzonden

naar.	schip.	kapitein.
Amsterdam,	*Melpomene,*	Watt.
Rotterdam,	*Recoverij,*	W. Fotherleij.
Amerika,	*Ganges,*	R. Hooper.
Bengalen,	*St. Anthonio,*	R. W. Heming.

welke in lading liggen en in den loop dezer maand zullen zeilen.

De brieven of pakketten uit de oostelijke districten kunnen ter verdere verzending Post-kantoren te Samarang en Sourabaija, worden bezorgd.

Post-kantoor te Batavia, *den* 12*den mei* 1820.

De postmeester te Batavia.
C. MUIJSKEN.

Wisselkours.

Batavia, *den* 20*sten april* 1820.

Op Holland, 3-m. zigt, 52 *fl. H. Ct.* per *Sp. mat.*
Op Engeland, 3-m. zigt, 5 *schell.* per *dito.*
Op Bengalen, 1-m. zigt, 200 *sicca ropijen* per 100 *Sp. matten.*

*** Heden verloste van eene dochter de huisvrouw van

B. BISCHOFF,

Weltevreden, *den* 5 *mei* 1820.

*** Heden overleed mijn geliefde echtgenoot *Paul van den Berg*, eerste luitenant in de koninklijke koloniale marine, in den ouderdom van 37 jaren. Alle die hem als vader en echtgenoot gekend hebben, zullen beseffen, wat ik en zijn dochtertje in hem verliezen. Geve hier van kennis aan vrienden en bekenden, verzoekende van rouwbeklag verschoond te blijven.

A. C. M. KRAAIJ,
wed. van den BERG.

Sourabaija, *den* 25 *april* 1820.

*** Overleden op den 10den mei 1820, de heer *Jan Jacob Reijnst*, in den ouderdom van 33 jaren.

J. J. VOGELAAR, } *testamentaire*
J. F. LEPS, } *executeuren.*
A. FETMENGER. } *geassumeerde executeur.*

*** Op den 3den dezer, overleed te Krawang, in den jeugdigen ouderdom van circa 25 jaren, de hoog welgeboren heer Baron *J. W. Gansneb* genaamd *Tengnagel*, na eene ziekte van slechts vier dagen. De naauwe betrekking waarin ik tot hem en zijne familie heb gestaan, bewegd mij door dezen weg aan zijne bloedverwanten en vrienden van dit ontijdig sterfgeval kennis te geven, niet twijffelende of hij zal door hun alle hartelijk betreurd worden

J. W. van IDSINGA.

Wanaijassa, *den* 6 *mei* 1820.

*** Heden overleed tot onze groote droefheid, ons op den tweeden dezer geboren zoontje.

C. SLUIJTER.

Weltevreden, *den* 9 *mei* 1820.

*** Op den 8 dezer is op het landgoed Tjilaar, na een ziekte van 2 dagen, in den ouderdom van ruim 52 jaren, overleden de heer *Jan Velthuijzen*, waar van de ondergeteekende testamentaire executeuren bij deze aan zijne vrienden en bekenden kennis geven. Verzoekende tevens alle de genen die iets van den overledenen te pretenderen hebben, dan wel schuldig zijn, daarvan opgaaf en betaling te doen aan den tweede teekenaar dezes, voor ultimo juni aanstaande.

JACOB PAULUS BARENDS,
JOHAN FREDRIK ARNOLD, en
B. van TIENEN.

Batavia, *den* 10 *mei* 1820.

*** De weeskamer te Batavia, verzoekt elk en een iegelijk, welke iets te vorderen heeft van, of ook verschuldigd is aan de boedels van wijlen *J. B. Wiegerman*, *C. Glavemans*, *C. J. Prediger*, en de vrije christen vrouw *M. E. Mattheus*, daar van aan haar aangifte en betaling te doen.

Batavia, *den* 29 *april* 1820.

Op last van de weeskamer,
De secretaris,
J. H. COX.

Bekendmaking.

De ondergeteekende voornemens zijnde, zich na Europa te begeven, noodigt uit bij deze al de gene, met welke hij uitstaande zaken heeft dezelve zoo spoedig mogelijk met hem te willen vereffenen.

J. HOOIJMAN.

Batavia, *den* 22 *april* 1820.

Advertentie.

De ondergeteekende in dit climaat niet kunnende aarden, en dus van voornemen zijnde om het eiland te verlaten en naar Holland terug te keeren, verzoekt een ieder die iets van hem te vorderen heeft, zich bij hem te adresseren binnen den tijd van zes weken, gerekend van den 25 dezer.

J. F. van VELTHUZEN.

Samarang, *den* 18 *april* 1820.

Advertentie.

Alle die genen welke iets te pretenderen hebben of verschuldigt zijn, aan den 2de luitenant *von Liebenstein*, van het 19de bataillon, worden verzocht opgaaf hier van te doen binnen den tijd van vier weken aan de administrateurs van voornoemd bataillon.

Weltevreden, *den* 29 *april* 1820.

De administrateurs voormeld.
AMELUNG.

Advertentie.

Alle degenen welke iets te pretenderen hebben of verschuldigd zijn, aan den boedel van wijlen den 1ste luitenant *G. Jonas*, bij het 20ste bataillon infanterie van linie, overleden aan boord van het schip Ida Aleijda, den 29sten maart 1820, gelieven daarvan opgave te doen, binnen den tijd van zes weken na date dezes, aan de kommissarissen in gemelden boedel te Sourabaija.

VAN PABST.
POLSVOORT.

2de luit.

Advertentie.

De ondergeteekende voornemens zijnde, zich naar Europa te begeven, verzoekt een ieder die vermeent iets van hem te vorderen te hebben, zich in den loop dezer maand alhier bij den heer *Bockemöhl* te adresseren.

JACOB VOSS.

Batavia, *den* 3 *mei* 1820.

Advertentie.

Alle die iets verschuldigd mogten zijn aan, ofte te vorderen hebben van, den boedel van wijlen den op den 20sten april j. l. te Soebang in de residentie Krawang ab intestato overledenen heer *George Hutton Douglas*, gelieve daarvan betaling ofte opgave te doen, aan de door den ondergeteekende benoemde agenten in gemelden boedel *J. W. van Idsinga*, en *A. Hartsinck*, te Wanaijassa, uiterlijk binnen zes weken na de plaatsing dezer.

De resident.
H. A. van den BROEK.

Krawang, *den* 6 *mei* 1820.

Advertentie.

Alle die iets verschuldigd mogten zijn aan, ofte te vorderen hebben van den boedel van wijlen den op den 3den dezer te Krawang ab intestato overledenen opziener der landelijke inkomsten, Baron *J. W. Gansneb*, genaamd *Tengnagel*, gelieven daarvan betaling ofte opgave te doen aan de door den ondergeteekende benoemde agenten in gemelden boedel *J. W. van Idsinga* en *A. Hartsinck* te Wanaijassa, uiterlijk binnen zes weken na de plaatsing dezer.

De resident,
H. A. van den BROEK.

Krawang, [illegible]

Advertentie.

Alle de geenen die iets te pretenderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den burger *Cornelis Robbert*, gelieve daar van opgave of betaling te doen binnen den tijd van zes weken van heden gerekend, aan den ondergeteekende agent der Samarangsche weeskamer.

W. E. BERKHOLST.

Sourabaija, *den* 6 *mei* 1820.

Advertentie.

Alle degenen welke iets te pretenderen hebben van, of verschuldigd zijn, aan den boedel van wijlen den heer *J. J. Reijnst*, gelieven zich te adresseeren binnen den tijd van 6 weken bij

J. J. VOGELAAR, } *testamentaire*
J. F. LEPS, } *executeuren.*
A. FETMENGER. } *geassumeerde executeur.*

Batavia, *den* 13 *mei* 1820.

De ondergeteekende maakt bij dezen bekend, dat hij tot meerdere bespoediging in de afdoening zijner zaken uit hoofde van zijn aanstaand vertrek, tot zijnen generalen gemagtigden heeft aangesteld den heer *F. G. Hartman.*

A. A. GOOSSENS.

Batavia *den* 10 *mei* 1820.

Advertentie.

R. J. Abegg, heeft tot zijnen gemagtigden aangesteld den heer *B. H. Boterkooper.*

Vendu Advertissementen.

Door Vendumeesters zullen de volgende Vendutien worden gehouden, als:

Op maandag den 15den mei

VOOR het negotie-huis van de heeren *Josfen, Trail & Co.*, staande aan de oostzijde van de Groote-rivier, van chinees groen gaas, dito papier, nankingse broeken, halve zijde kousfen, confituren sla olie, sarongs, bengalsche rijst ect.

Op dingsdag den 16den mei

VOOR het negotie-huis van de heer *C. Heijer*, staande in de Nieuwpoort-straat, van huismeubelen, wagens, paarden, goude en zilver werken, the serviesen, damenskleeden, batisten; witte en zwarte zijde mans en vrouwe kousfen, Japanse nagt spiegels, water mativanen, en een Solo stal tuigen van viere met koper gemonteerde ect.

Op donderdag den 18den mei

VOOR het negotie-huis van den heer *J. Hommes*, staande in de Lepei straat, van aarde en glaswerken, bitter in halve bottels, twee extra mooije glasen kasten en fijne batisten.

En precies om 11 uren.

VOOR rekening van den heer *A. Michiels*, eenige vogelnestjes van dieverse zoorten, en voor rekening van de heer *Boterkoper*, het door zijn Ed. bewoond geweest zijnde bamboe-huis en dito bijgebouwen except de stal, voor afbraak, staande in de tuin van wijlen den heer *Lamberger* op Goenong-Saharie.

Op vrijdag den 19den mei

VOOR het woon-huis van de heer *Ede Hendriks*, staande voor aan het Molenvliet, van een fraie koets, wagens tuigen, en paarden waar onder een span van viere ijsersschimmels; en een span appelschimmels, een bastaerd persian en twee andere rijdpaarden voorts eenige huismeubelen en andere goederen meer.

Advertentie.

TUSSCHEN den 20 en 27 mei 1820 de dag nader te bepaalen zal verkocht worden, de natenoemen vastigheid.

Voor rekening des boedels van wijlen *Christiaan Louis Arnold.*

Zeeker erf bebouwd met een steene pedak &a. staande en geleegen buiten deze Stads-poort diest in de chineese Campong in het westerveld het 5 deel van het blok O. sub no. 99.

De belendingen zijn op het Vendu-kantoor te zien.

Advertentie.

DE ondergeteekende presenteert uit de hand te koop zijn groot en welgelegen woonhuis in de Koestraat, benevens zijn negotie huis in de binnen Nieuwpoortstraat, nadere informatie bij hem zelf.

L. SMULDERS.

Te koop.

TWEE leege erven, staande op Jaccatra, te bevragen bij *Cohen*, op de Amanusgracht.

Uit de hand te koop

HET huis van den ondergeteekenden gelegen op den weg van Jaccatra.

GROOS.

Advertentie.

TUSSCHEN den 22 en 27sten mei aanstaande, zal voor afbraak door vendu-meesteren publiek verkocht worden, het huis en bijgebouwen klein Pondok-gedee, gelegen boven Buitenzorg tusschen de 45 en 46ste Paal, en wel

1. Het woonhuis.
2. Combuis, dispens, en 6 slave-vertrekken.
3. Wagenhuis en stalling voor 10 paarden, alles met pannen gedekt, onder bepaling dat de materialen in 6 maanden moeten zijn opgeruimd.

Advertentie.

BIJ publieke opveiling zal tusschen den 22 en 27sten dezer, de dag nader te bepalen, verkocht worden de tuin op Rijswijk, door mevrouw de weduwe *Cappelhoff* bewoond, waar van de conditien ten Vendu-kantoor te zien zijn.

RIJSWIJK, *den 11 mei 1820.*

Advertisement.

TO be sold by public auction, if not previously disposed of by private contract, AN EXCELLENT HOUSE, situated on the east-side of Great-river-street, fronting the river, the premises extending back to, and having a communication and entrance into the next street running parallel, comprising two or three good rooms for offices or counting-houses, and commodious godowns fit for the reception of any kind of goods, capable of containing about 10,000 piculs of coffee, that quantity having been deposited there at one time. For further particulars apply to Mr. *Dalton*, Great-river-street.

Advertisement.

TO be sold immediately, the British Ship BETSEY, burthen about 140 Tons, coppered, having 6 guns, and well found in stores. Was built on Java for Government in 1811-12, of the best timber, and is well adapted for the Coasting trade here or Bengal.

Apply to Messrs. *Smith, Haswell & Co.* Great-river-street, Agents for the Ship.

Advertentie.

BIJ den ondergeteekende, No. 8, Groote-rivier, zijn te bekomen, versche stokvisch, spermaceti kaarsen, gezouten vleesch, eau de cologne, brandewijn, port- claret- en madera-wijnen, Amerikaansche tabak, Spaansch groen in olie, diverse soorten scheeps blokken, &a.

J. B. TOLAND.

Te koop.

RIJST, bij *Groenewald & Meijer.*

Te bekomen.

BIJ *Maekertich*, op Groot-roeamalakka n°. 31, beste kardamom, tegen gereede betaling.

Advertentie.

BIJ *Westermann & de Nijs*, zijn pas van Java aangebragt eenige coijangs beste rijst, als mede is bij hun verkrijgbaar pas aangebragte booter.

Advertentie.

TER lands drukkerij, zijn te bekomen Nederlandsche Staats-Almanakken voor 1819, tegen *f* 7 het exemplaar.

Te koop.

450 halve kelders Hollandsche genever bij J. VAN REENEN & Co.

Advertentie.

IN het magazijn van de heeren *van Riste, Prediger & Co.*, naast hun negotie-huis in de binnen Nieuwpoort-straat, zijn te bekomen, eerste kwaliteiten roode, rhijnsche, (Johannisberger & Rudesheimer, van de beroemdste gewasfen) champagne wijnen, madera wijn in vaten, cognac brandewijn in bottels, wijnazijn in vaten en bottels, hollandsche siroop, gerookte osseribben en paterstukken, bengaalsche bult en tongen, ansjovisch, gekookte lijnolie in kelders, witlood in gekookte lijnolie gemalen en andere verfwaren, spiegels, jagtgeweren en pistoolen, hagel, superfine en grove lakens, fijne casimieren en dames lakens, zijde en catoene fluweelen, keurige goud- en zilverstoffen polemiten, flanellen, dimitten, piqués, dames klederen, garnituren, schoenen, lange, middel en korte handschoenen, zijde en katoene kousfen, mans en jongens, engelsche en hollandsche, hoeden, gouden en zilveren pasfementen, gouden en zilveren echte en valsche epauletten, orange echarpes, schrijf behoeften, speelkaarten, moderne europische zilverwerken, halscieraden, gesleepene bloed coralen, pleet en glaswerken, engelsche tafel en fransche theeserviesen, kamerkroonen, hangstolpen &a., bengaalsche en madrassche lijwaten, goenijzakken, zeildoek en zeilgaren, salpeter en zeep, kurkeproppen, heele en halve bottels, diverse ijzerwerken, timmermans gereedschappen, zweedsch ijzer en staal, als mede drie fraaije europische rijtuigen pas aangebragt met het amerikaansche schip TIJRE van Amsterdam.

BATAVIA, *den 6 mei 1820.*

Te koop.

OP groot-Roea-malakka n° 18, goede hammen (westfaalsche)

Advertentie.

BIJ de gebroeders *Beiinon*, zijn te bekomen roode wijn, jenever, zwitsersche kaas, korenten, enz.

Advertentie, Batavia 13 Maij 1820.

DIe Tokouw op de Groote Rivier N°. 45, is Verplaatst het 4de huis Verders N°. 48, ten huis Van de Heer *Lt: Miero*, Goederen als Volgd, Wijn, Jenever, bier, Conjak brandwijn LeuQeuren Annezette Gedisteleurde Pepermend, Pruimedanten Cigaaren, Rook Vleesch, en andere Goederen meer

J: A: POLAK

JUST RECEIVED AND FOR SALE,

By A. L. FORESTIER & COMP.

5 PIPES SUPERIOR

HOLLAND'S GIN,

No. 9, Great-river-street.

Freight or Passage,

THE NEW SHIP *INDIAN TRADER*,

Captain FORD,

for Madras & Calcutta.

Will positively sail on or before the 15th of next month. Applications will be received by *Skelton & Co.*

BATAVIA, *11th May 1820.*

Positively to sail on or before the 2d June,

The Ship MELPOMENE,

Captain *T. A. Watt.*

THE MELPOMENE is engaged to sail for PORTSMOUTH and AMSTERDAM,

by the 2d of June, and has accommodations for two or three more Passengers, for terms apply to the Captain, at *Robert Addison's*, 9, great Malacca-street.

Benoodigd.

VRACHT goederen voor het schip PEKIN, naar Samarang of Sourabaija, adres bij

ROMSWINCKEL & BRANDT.

Vracht.

NAAR ROTTERDAM per het Engelsche schip RECOVERY, kapt. *Fortheley*, te bevragen bij *Colville, Jutting & Co.*

BATAVIA, *den* 5 *mei* 1820.

Advertentie.

IEMAND het werk getiteld *Staat der Nederlandsche Oost-indische bezittingen onder het bestuur van den G. G. H. W. Dændels* bezittende en genegen zijnde zich daarvan voor eenen billijken prijs, te ontdoen, adresfere zich bij

E. VAN TEIJLINGEN.

MOLENVLIET, *den* 26 *april* 1820.

DE ondergeteekenden hebben de eer aan het publiek bekend te maken, dat zij hunne belangen als koopliede en agenten hebben vereenigd, onder de firma van *Brouwer, Nolthenius & Co.*

A. C. BROUWER & Co.
J. J. NOLTHENIUS.

BATAVIA, *den* 29 *april* 1820.

IT is respectfully announced by the undersigned, that having united their interests as MERCHANTS and AGENTS, their concerns shall from this date be conducted under the firm of *Brouwer, Nolthenius & Co.*

A. C. BROUWER & CO.
J. J. NOLTHENIUS.

BATAVIA, 29*th April* 1820.

Advertentie.

DE directie der societeit de Harmonie te Rijswijk, noodigt bij deze allen welke genegen mogten zijn, om deel te nemen in het ontworpene plan van vermaken aldaar, zich als leden te doen voorstellen; liggende gemeld plan, in de hollandsche en engelsche taalen, van 's morgens 8 tot één uur in gemeld locaal ter lezing voor een ieder.

Namens de directie voornd.
SAMPSON, *Sec.*

RIJSWIJK, *den* 26 *april* 1820.

Advertisement.

THE Directors of the *Harmonie Society* at Ryswyk, invite those as may choose to partake of the amusements there, according to the plan which can be seen at the Society-house, in the Dutch and English languages, from 8 o'clock in the morning until 1 P. M., to have themselves proposed as a Member of the said Society.

RYSWYCK, 26*th April* 1820.

By order of the Directors,
SAMPSON, *Sec.*

SPECTACLE FRANÇAIS.

MERCREDI 17 MAI.

Une première représentation

DES FOLIES AMOUREUSES,

Comédie en trois actes et en vers de *Regnard.*

Madame *Bally* remplira comme amateur le rôle d'*Agathe.*

Dans l'intermède madame *Bally*, artiste et maitresse de danse, exécutera, avec un amateur, *la Gavotte de Vestris.*

SUIVI

DE PATAQUES OU LE PEINTRE D'ENSEIGNE,

Comédie variété en un acte et en prose.

LE SPECTALE SERA TERMINÉ

Par une *danse de caractère* ou *pas de grace*, par mad. *Bally.*

PRIX DES BILLETS :

Les dames	3	roupies.
M.rs les officiers	3	„
Les messieurs	5	„

On commencera à 7 heures.

Les billets se distribueront à Batavia, au magasin de M.r *Piolle*, Buitennieuwpoortstraat n.° 6, et en sa maison à Noordwijk; il y aura le jour de la représentation un bureau ouvert, à 4 heures, à la porte du spectacle.

*** TER LANDS DRUKKERIJ worden, voor gereede betaling, aan de inteekenaren afgeleverd de nummers 1 tot 10 inclusive van het STAATSBLAD voor 1820. Het bedragen is *f* 4 : 10 : - indisch.

*** *TARIEF voor het drukwerk ter Lands-drukkerij.*

1°. *Voor plaatsingen in de Courant, niet te bovengaande het getal van drie insertien*, één gulden indisch *per regel druk.* (*vijf woorden voor ééne regel, voorts alleen staande letters, sommen in cijfer en verkortingen voor één woord, en de laatste woorden altijd voor vijf te rekenen*)

2°. *Voor bekendmakingen buiten de Courant, het rondbrengen daaronder begrepen*, één gulden en vijftien stuivers *per regel druk.*

3°. *Voor katalogussen*, tien stuivers per nummer *of één gulden voor drie nummers, het rondbrengen daaronder begrepen.*

4°. *Voor chertepartijen, polissen van assurantie, circulaire brieven, prijs couranten, obligatien, koopbrieven, en ander werk in folio, een zijde druk*, vijftien guldens *voor de eerste honderd exemplaren*, en tien guldens *voor de volgende.*

5°. *Voor quarto en ander kleiner werk als kognossementen, uitnoodigings briefjes en dergelijke, een zijde druk*, acht guldens *voor de eerste honderd exemplaren, en* vijf guldens *voor de volgende.*

Alles echter met dien verstande, dat hieronder niet is begrepen het zegel, het welk art. 52 *der ordonnancie op het klein zegel ten bedrage f* $\frac{1}{4}$ *voor stukken beneden de* 10 *regels, f* $\frac{1}{2}$ *voor die van* 10, *en f* 1 *zonder onderscheid voor de stukken van* 20 *regels en daarboven voorschrijft; alsmede niet het papier, dat door de belanghebbenden moet worden geleverd.*

De DADELIJKE BETALING *thans eene vereischte zijnde, wordt verzocht bij stukken voor den druk, vooral bij advertentien voor de courant het geld te voegen, waartoe het bovenstaande tarief alle gemakkelijkheid aanbiedt, behoevende men maar de woorden te tellen en door vijf te deelen, om de som der te betalende indische guldens te vinden, hierbij het zegel-geld voegende, hetwelk* $\frac{1}{4}$ *gulden voor alles wat onder* 50 *woorden*, $\frac{1}{2}$ *gulden voor dat onder* 100 *woorden en* 1 *gulden voor al wat boven* 100 *woorden is. Bij voorbeeld, eene advertentie inhoudende* 21 *woorden (sommen in cijfer en alleenstaande letters voor een woord, als ook het laatste woord voor volle vijf gerekend) zal bedragen f* 5. *en* 9 *stuivers indisch voor het zegel, eene advertentie van* 53 *woorden f* 11. *en voor het zegel* 18 *stuivers, eene advertentie van* 104 *woorden f* 21. *en* 1 : 6: *voor het zegel.*

HOUDENDE ZICH DE DIRECTEUR DER DRUKKERIJ IN DEN VERVOLGE ONVERANTWOORDELIJK, VOOR ALLE KWADE GEVOLGEN DIE ZOUDEN KUNNEN ONTSTAAN DOOR DE NIET-PLAATSING VAN STUKKEN, WAARVOOR DE INSERTIE-KOSTEN NIET ZIJN VOLDAAN.

GEDRUKT TE BATAVIA,
ter Lands Drukkerij.